

NÉPNEVELŐ

A KATHOLIKUS TANÍTÓSÁG HIVATALOS LAPJA

Megjelenik minden vasárnap. — Előfizetési ára egész évre 8 korona, félévre 4 korona, egyes szám ára 30 fillér. — Szerkesztőség: Budapest, Szentkirályi-utca 28. szám. — Telefon: 52—31. — Kéziratokat nem küldünk vissza.

SZERKESZTŐ:
ÉMBER KÁROLY
SEGÉDSZERKESZTŐ:
WOHLMUTH ERNŐ
KIADÓTULAJDONOS:
SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT

Megkapja e lapot minden katolikus népoktatási intézet egy példányban ingyen. Ily kérelmek az egyházmegyei főtanfelügyelőség útján intézendők a Szent-István-Társulat igazgatóságához, Budapest, Szentkirályi-utca 28.

Vallásos nevelés?

Irta: Kircz István.

A nevelés általános fogalma oly régi, mint az emberiség maga. Az ősember az ő primitív gondolkodásával ép úgy gondoskodott gyermekének neveléséről, mint a mai modern kultúrember, ha nem is olyan rendszeresen, de bizonyára annyi szeretettel, mint most: ha nem is a mai céllal, de azért bizonyára valami irányra, valami végeéljára volt akkor is a nevelésnek.

Tényigaz, hogy nem volt oly tervszerű sem a nevelés, mint ahogyan az ma, de nem is támasztott az élet akkora igényeket az emberrel szemben, mint amilyenekkel az ma lép fel vele szemben és azért az egyszerű életnek az az egyszerű nevelés felelt meg. Igen érdekes, hogy mióta a nevelés tudománnyá lett, mint vélekedtek egyes nevesebb nevelők a nevelésről. Mit tartottak fontosnak e munkában és hogy milyen nézőpontból fogták azt fel. *Fichte* német bölcsész és pedagógus szerint: «A szabad öntevékenységhöz való felszólítás az, amit nevelésnek nevezünk.»

Niemeyer azt mondja: «Nevelés — tágabb értelemben — mind az, ami az embert szunnyadó erőinek szabad használatára segíti és ismereteket közöl.»

Graser pedig azt állítja: «Nevelés a felnőtteknek céltudatos befolyása a kiskoriúakra, hogy ezek képesek legyenek szabad gondolkodás és cselekvés által Isten hasonmását életükben képviselni.»

Sailer így vélekedik: «Nevelés — szorosabb értelemben — azon fejlődése és továbbképzése az emberi erőknél, amit a természet önönmagának adhat, mire azért, más valaki vallalkozik, hogy az illetőt olyan állapotba helyezze — tehetőségét és emberi rendeltetését illetően — hogy a saját vezetője lehessen.»

Bárany Ignác szerint: «Nevelni tesz az embert tettel és tervszerű eljárással úgy képezni, hogy testi és lelki erői fölébredjenek, kifejlődjenek és jóra induljanak.»

Erdődy János úgy mondja: «Azon szándékos és tervszerű behatásokat értjük nevelés alatt,

melyeket a szülők, vagy azok, kik ezek helyét pótolják, a gyermekekre gyakorolnak.»

Haszmann-Virág szerint pedig: «Nevelés alatt az emberre tett tervszerű benyomásokat értjük, hogy őt hivatásának önálló elérésére képesítsük.»

Már ezen idézetekből látható, hogy két különböző szempontból fogták fel a nevelés eszméjét, ú. m. pusztán bölcséleti és vallásos szempontból.

A bölcséleti alapon nyugvó nevelés önmagában keresi és akarja feltalálni a tökéletességet, amennyiben fokozatos fejlődés által véli elérni a tökéletességet.

Míg ellenben a vallásos szempontból kiinduló nevelés máris a tökéletesből, Istenből indul ki és oda vissza is tér megint.

Ezen utóbbi nevelési rendszert és módot azért ésszerűen is jobbnak, célravezetőbbnek és tökéletesebbnek kell elismernünk, mert egy tökéletes, eszményi példa után indul. Már pedig, ha valami tökéletes minta van előttem, amit utánoszthatok, akkor több a valószínűség, hogy az utanzat inkább fog hasonlítani az eredetihez, mintha azt csak ismeretlenül, vagy mondjuk: hallomás után, combinatív akarnám utánozni.

Azért mondja *Kellner Lajos* hírneves német katolikus pedagógus a nevelésről:

«A nevelés célja gondos tanítás, fegyelem és szoktatás, valamint példa által a növekedő embert arra képesíteni, hogy a megváltás által Krisztus és saját elhatározása folytán megint azzá legyen, mivé kezdettől fogva teremtett és rendeltetett.» Azért szerinte:

«Minden nevelésnek igazi és tulajdonképeni elve csak az lehet: Neveld az embert Krisztus követőjévé és hasonmásává.»

És ha e tételt, mint alapot, elfogadjuk, akkor máris eljutottunk célunkhoz. Mert ha elvünk, célunk és eszményképünk csak Krisztus lehet, akkor nevelésünk *csakis vallásos* lehet, mert Krisztus és vallás egy elválaszthatatlan fogalom, egy összeforrt egész.

Ahol Krisztus nincs, ott nincsen vallás (keresztény vallást értjük alatta) és ahol vallás nincsen, ott vallásos nevelésről szó sem lehet.

Krisztus a vallás ősforrása, amelyből a vallás-

Sz
zte

sok
nak.

FILE.
délyezte.
Szerkesztő

szos nevelés meríti és merítheti csak élvezet és eszközül.

Krisztus az alfája és omegája minden vallásos nevelésnek. E két pont között mozoghat csak a vallásos nevelés.

Krisztussal kezdeni és Krisztussal végezni lehet csak a vallásos nevelésnek célja.

Krisztusban Krisztusnak nevelni minden vallásos nevelésnek ideálja.

Azért teljes meggyőződésből mondjuk, hogy csak a vallásos nevelés felel meg emberi rendeltetésünknek. És erre nagy szüksége van korunk nemzeti társadalmának!

«A munka nemesít!»

Iria: *Pogány Antal.*

A negyvenes-ötvenes években általános szokása volt apainknak, hogy nagypécsetű diplomájuk mellé egy-egy mesterséget is megtanultak. És e divat szerint bizony nemcsak a professorok, hanem az iskolamestercek közül is igen sokan voltak akkoriban kitűnő könyvkötők, esztorgályosok, fafaragók stb. Sőt a legmagyarabb néhai öreg József főherceg is — ki ebben a világban nevelkedett — tudjuk, hogy kiflípon képzett asztalos volt. Nagy kár, hogy a szellemi proletariátus veszedelmes növekedésének jelen idejében apaink e jó szokása teljesen kiment a divatból, elamyrira, hogy ma már csak igen gyéren az egyik diplomás emberre, aki valamely mesterséget — bár háziiparilag is — kultiválna! Pedig nagyot is ránk ferne!

Sem a közelmúlt, de a komoly jelen eseményei földről sem nyújtják a jövőnek olyan perspektívát, amely az ország tehetetlen elmaradottságából, a ránk szakadt országos nyomorból való közeli *libat* mutatná. És még örülhetünk, ha a végzetlen penzügyi válságot az íjesztő mérvű elemi csapások által gazdasági válság nem követi. Ilyen körülmények között elsőrendű országos érdek, hogy anyagi helyzetünk megjavulása s jobb jövőnk érdekében fokozott igyekezettel közremunkáljunk s minden igyekezetünkkel odahassunk, hogy az értékek természetesen tervszerű javítását, a megélhetési lehetőségeket önmagunk tájtsuk s így az élet olcsóbbá tételével a jobb jövőt megalapozzuk.

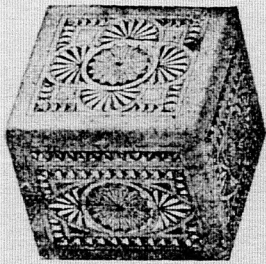
A tanítás tíz — hely- és körülmény szerint változó nyolc vagy hétfőnapos idegőző munkáját, ezzel fordított arányosságú szűmido követi. Persze nem a tanításon mulik ez a fordított arányosság!... A meggyőfőrt szellemi- és idegeknek e szűmido az orvossága. Ez azonban legkevésbé sem zárja ki, hogy ezt az időt a közös cél érdekében kellőképpen ne hasznosítsanak. És épen nekünk, tanítóknak áll leginkább érdekünkben, hogy szabad időnket hasznosító ténykedéssel gyümölesztessük olyként, hogy amíg egyfelől kellemesen szórakozunk, úgy magunkban, mint ifjuságunkban a műszertetet és műzleszt is fejlesszük és állandósítsuk. Mert csak annak a nemzeteinek kulturája, anyagi jóléte állhat magas fokón, hol a tudományok és művészetek virárganak, hol majdan a közönség is azok virányait, alkotásait méltanyolni és partfogolni tudja. Művészetünk virágzása pedig csak akkor várható, ha lesz a művészetek szellemében nevelt, műértő és finom ízlésű közönségünk, mely szóval és tettel, jóakarattal és

anyagi áldozattal a szépért szívből lelkesedni tud. Vissza tehát apaink említett jó szokásához: tanuljunk kézműipart s fejlesszük azt a művészetet legmagasabb fokára!

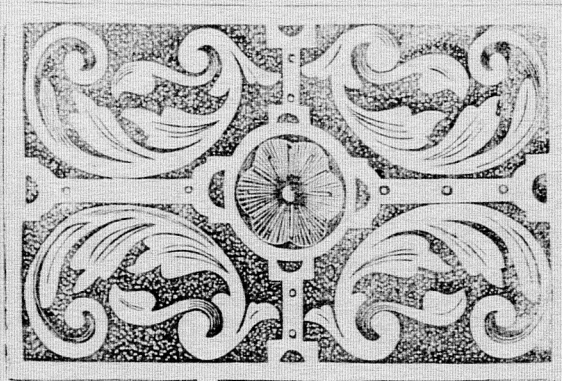
Az a kérdés már most: Hol, mikor, miképen és mit kezdünk? Az iparművészeti munkák terén a tanítósnak óriási kincseshánya nyitja meg kizaknázhatatlan méhét! E lap kerete igen szűk lenne ahhoz, hogy ez részletesen tárgyalassék: mindazonáltal kedvelt lapunk érdemes szerkesztőinek szives engedelmével lesz alkalmunk a Népnevelő ezirányú sorozatos cikkeiben, a föltett kérdésre szakszerű választ adni és az iparművészeti munkák elajátításához rendszeres, könnyebbről nehezebbre elven alapuló vezérfontalat nyújtani. Kövesse majd ezek közül ki-ki a lehetőségeinek, hajlamainak s ügyességének legmegfelelőbbjét!

Az általános művelődés történetéből mindannyian ismerhetjük *Ra-em-ka-selk-el-beled*-et és a piramisok kutatása alkalmával, évezredek után napvilágra jutott szobron mindannyian megbamuljuk a három-ezer év előtt bronz-késsel való fafaragás művészetének e beszélő dokumentumát. Hatha még a bulaki múzeumban orzított számtalan ősi fafaragványt látnók: esodalkoznánk csak az ősi egyiptomiák fafaragási művészetének tökélyének magas fokán! Ha Priscos Rhetor följegyzéseiből immár nyilvánvaló, hogy Attila külsőleg-belsőleg díszes fafaragásokkal ékített falpalotában lakott s történelmi följegyzések szerint, még lakomán is rovatkás vésésű falalékból evett s fakupából ivott: ha továbbá elismerjük, hogy hazánk egyes vidékeiről a nemzeti múzeumba került különböző faragású fataragok az Árpádkorig vezetnek vissza: ha végül az erdélyi székely faragott kapuk, a Rábaköz- és Győr-vidéki faragott háztartási és gazdasági eszközök s újabban a magyarbiliti butorok faragási művészetét tekintjük: egészen bizonyos, hogy a fataragás iránti érzék már nemzetünk esecsemokorában alakult ki bennünk, hogy népünk kifejezéssel, életteli bíró e csinos faragványai a magyar szellem gémszából fakadtak s hogy így ezek kultiválásával a néplelekben meglévő nemzeti adományt műveljük és fejlesztjük tovább! Egyrészt ezért, másrészt, mert e műipari foglalkozás kicsi-nagyot egyformán szórakoztat s mindenkinek egyformán örömet szerző, de meg a sikeres munka az ember erélyét és önértetét is öregbíti, a kítartást fejleszt: választottuk a kultiválandó iparművészeti munkák elsejéül a *fataragást*. A fataragás, amellet, hogy aránylag kevés, alig szambavehető műeszköz, kicsiny helyet és olcsón beszerezhető anyagot igényel, így takarékosági szempontból is valamennyi műipari foglalkozás fölé helyezendő, — magasabb pedagógiai szempontoknak is szolgálatában áll: nagyban fejleszt a kezűgyességet és a szép iránti érzéket s mindenek fölött az ízlést linomitja.

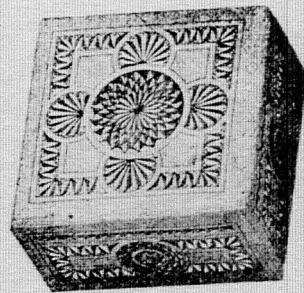
A fataragás különböző fokait és fajait úgy általánosságban, egyelőre ábrakon mutatjuk be. Az egyes faragási módok részletes ismertetését külön fejezetekben tárgyaljuk. Az első képen ábrázolt négyzetalakú, valamint a második képen szemléltethető négyzetformájú doboz az ú. n. *kristálymetszés* (v. *ékravás*) modorában készült. Jellemzője, hogy kivétel nélkül mindig mértani vonalú ábrákat, csillagokat s háromszögekből formált kristályvonalú mintákat mutat. Könnyűségénél fogva különösen a kezdőknek igen ajánlható: de meg, mert mintái közül számtalan beleilleszkedik a magyar motívumú faragás keretébe és figyelmes vésőtartást biztosít:

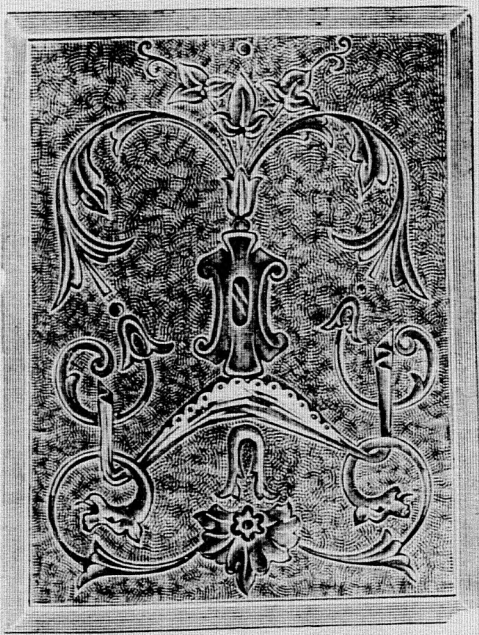
Kristálmetszés.

Sík (lapos) metszés.

Kristálymetszés

Mélyített faragás (intaglio).

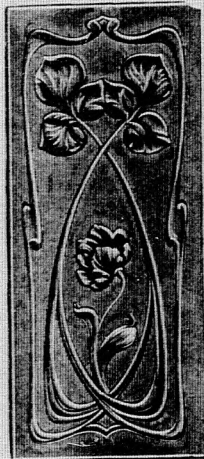
Átört faragás.

Útör faragás.

Dombornú (cameo) metszés.

Dombornú (cameo) metszés.

Dombornú (cameo) metszés.

gonddal ápolandó. Ennek mintegy átmenete a későbbi *kömetés*, mely főként ékkövek alakját utánzó idomaitól nyerte nevét. A metszések idomai-ban s változó mélységében ter el a kristálymetszés-től a harmadik ábrán látható szekrényajtó *mélyített faragással (intaglio)* készült betéte. E faragas technikájának jellemzője, hogy a mindig magasabb hát terbe a minta van belemélyítve, belevésve (gravírozva), mint pecsétgyűrű kövébe a címer vagy mono-gramm. A negyedik ábra *sík (lapos) metszéssel* készült faragványt mutat. Természete, hogy a díszit-mény az alpból ki nem domborodik, vagyis a fel-színnel egy síkban marad. Ennél az ékitmény úgy kepződik, hogy csak egyes részletek vésetnek ki s a közeget megfelelő eszközökkel szemesésre, vonal-kásra, avagy pikkelyésre dolgozzuk ki. Az ötödik és hatodik ábra két ellentétes *átírt faragási* bútor-betetet allitanak elénk. E faragási módnak külön-böző fajtái vannak s ezért a legkülönbözőbb díszí-tesre alkalmazhatók. Targyalásunk későbbi folya-man elég alkalmunk lesz ezeknek bemutatására. Ott fogjuk ismertetni ennek természetét s azt, hogy miként képez e faragási mód átmenetet a 7., 8. és 9. ábrán bemutatott tulajdonképeni *dombornú (cameo) metszés*-hez, mely a fafaragas gerince. E munka igényli a legtöbb gondot, tanulmányt és meglehetősen műzleszt feltételül. Az összes felsorolt faragási módok e plasztikus faragáshoz vezetnek. Ez a tulajdonképeni végeül s ezzel az, hogy a magát nemzeti vonással kinőtt fafaragást erős akarat s hazafias érzés kettős erejével diadalra segítsük.

(Folytatása következik.)

A hatéves gyermek lelkivilága.

I.

(1) A kísérleti lélektan kutatási módszere Wundt korszakalkotó működése folytán sohasem sejtett problémákra adott választ. A pedagógiában leginkább E. Neumann kezdeményezése folytán érvényesült ez a módszer s a modern pedagógia ma azokon a lélektani ismereteken nyugszik, melyeket az emberi lélek életének, érzéseinek, indulatainak gondos megfigyelése és tanulmányozása által nyertek.

Az új terület katolikus részről is szorgalmas és szakavatott művelőkre talált. A kísérleti lélektan-nak a pedagógiai szempontból való művelése a müncheni katolikus pedagógiai egyesület nevéhez fűződik, amely Münchenben e célra modernül berendezett laboratóriumot tart F. Weigl vezetésével.

Weigl a Pharus egyik legutóbb megjelent füzete-ben hosszabb értekezésben tárgyalja azt a kérdést, amely méltán nevezhető a pedagógiai pszichológia legfontosabb problémájának: az iskolába belépő hatéves gyermek képzetének mennyisége és minősége. Az egész oktatás úgyszólván ezen a szel-lemi inventar-on alapul; az iskolába került gyer-mek ismereteinek, fogalmainak, képeinek, tehát a létező és elvont dolgokról való képzetének ismerete az az alap, amelyre építeni lehet. Ha nem ismerjük a gyermek lelki életének fejlettségét, finomságát vagy durvaságát; ha nem vagyunk tisztában a lélek-tani folyamatok keletkezésének, lefolyásának okai-val és módjaival; másszóval: ha nem állítjuk bele saját énünket a zsenge gyermek lelki világába, nevelő-és alkotómunkánkat — amely végelemzésben a

képzetek és érzések tartalmának és körének fej-lesztése és bővítése — nem kísérheti az az eredmény, melyet elérhetünk akkor, amikor ismerjük a finom gépezet — a gyermeki lélek — mechanizmusát.

Weigl öt pedagógus segítségével 295 gyermekkel kísérletezett, hogy hozzávetőlegesen megállapítsa az iskolába kerülő hatéves gyermek képzetmennyi-ségét.

Tanulmányainak kivonatát következőkép fog-lalhatjuk össze:

I. Módszertani alapelvek.

Minthogy a kísérlet célja az iskolába belépő gyer-mek lelkivilágának ismerete, az adatok megbízható-ságának szempontjából szükséges, hogy a kísérlet még a rendszeres tanítás megkezdése előtt történjék.

A kísérletet nem egy-egy osztály egyes kiválasztott tanulói, hanem az egész osztály összes tanulói külön-külön kell végezni; egyrészt azért, mert a tanítónak nemcsak a gyermekek néhányát, hanem mindegyikét ismernie kell, másrészt pedig a kísér-letek külön-külön azért végezendők, nehogy egyik gyermek a másik feleleteit ellesse s így a kísérletezőt félvezesse.

A kísérletezéshez szükséges szemléltetőeszközök (képeket, kitömött állatokat stb.) nem szabad az egész osztálynak egyszerre bemutatni, hanem mind-egyik gyermeknek külön.

A kísérlet alkalmából a kutatási terület egy-egy részét teljesen fel kell dolgozni. Ha például azt viz-szsgáljuk, mennyire ismeri a gyermek az állatvilágot, akkor erre vonatkozó kérdéseinket egy alkalommal intézzük hozzá, nehogy előforduljon, hogy a követ-kező kísérleti óra megtörténte előtt a gyermek másokkal e tárgyról való beszélgetése által ismeretét bővíthesse s így hamis eredményt érjünk el.

II. A színképzet.

A hatéves gyermek színismereteinek vizsgálata a következőkép történik. A kísérleti eszköz egy tábla, amelyen 16 szín van felfestve árnyalataival együtt. A kísérletnél leginkább két módszer használatos: I. A tanító megnevezi a színt és kéri a gyermeket, hogy mutassa meg a táblán; II. a gyermek a táblán levő színeket egyenként megmutatja és megnevezi.

Weigl kísérleténél a következő eredményekre jutott. (Előre megjegyezzük, hogy az ismertetés összes adatai %-ban vannak kiszámítva.) I. módszer:

Szín	Teljes tellet- arányát		hibás felelet	nem tellet
	tattal	nélkül		
1. fehér	98.4	—	1.1	0.5
2. fekete	97.9	—	1.6	0.5
3. világosvörös	72.4	22.7	4.4	0.5
4. sötétvörös	78.9	10.3	9.7	1.1
5. rózsaszín	80	10.8	9.2	—
6. világoskék	49.2	15.7	33.5	1.6
7. sötétkék	71.9	4.3	21.6	2.2
8. viola	43.8	—	53	3.2
9. világoszöld	64.3	10.3	24.3	1.1
10. sötétzöld	73.5	6.5	18.4	1.6
11. világossárga	59.5	18.4	21.6	0.5
12. sötétsárga	69.2	6	23.2	1.6
13. narancsszín	62.2	—	36.2	1.6
14. világosbarna	67.6	9.2	21.6	1.6
15. sötétbarna	69.7	8.1	20	2.2
16. szürke	66.5	—	31.9	1.6

A II. módszer eredményei:

Szín	Helyes arany- talattal	helyes felelet aranytalattal módszer	Hibás felelet módszer	nem felelt
1. fehér	96.7	—	1.1	2.2
2. fekete	96.7	—	1.65	1.65
3. világosvörös	47	33.5	12.9	4.9
4. sötétvörös	56.8	31.3	7	4.9
5. rózsaszín	55.7	21.6	14.6	8.1
6. világoskék	51.9	15.1	22.2	10.8
7. sötétkék	52.4	33	10.3	4.3
8. viola	12.4	—	81.6	6
9. világos zöld	57.3	28.1	10.3	4.3
10. sötétzöld	57.3	18.4	16.2	8.1
11. világossárga	45.9	30.8	15.7	7.6
12. sötétsárga	44.9	31.9	16.2	7
13. narancsszín	9.2	—	80	10.8
14. világosbarna	42.2	12.4	29.7	15.7
15. sötétbarna	43.3	23.3	20.5	12.9
16. szürke	52.4	—	31.4	16.2

Ha a két módszer eredményeit összevetjük, világosan kitűnik a gyermeknek a színek iránti érdeklődése és felfogóképessége. A megnevezett szint a gyermek sokkal több esetben tudja felismerni, mint a színeket önállóan megnevezni és felmutatni. A táblázatok tanulmányozása a gyermek színérzékének fejlesztésére sok adatot nyújt.

II. A Vértéképlet.

A kísérleti tárgyak geometriai testek, egy magasabb és egy alacsonyabb torony, egy hosszú és egy rövid vonal, egy egyenesen és egy ferden rajzolt vonal, egy vastag, egy vékony zsinór, egy széles és egy keskeny szalag. A módszer a színérzék megvizsgálásánál használt (I. és II.; a szint a tárgyak és mertani helyzetük helyettesítik).

Eredmény:

A fogalom	Helyes felelet módszer		Hibás felelet módszer		Nem felelt módszer	
	I.	II.	I.	II.	I.	II.
kerekalak	98.9	98.9	1.1	—	—	1.1
kockaalak	99.4	88.5	—	6	0.6	5.5
gömbalak	98.3	91.8	1.7	4.9	—	3.3
tojásalak	99.4	95.1	0.6	3.3	—	1.6
nagy	94.4	95.1	5.6	2.2	—	2.7
kicsi	92.2	95.7	7.8	1.6	—	2.7
magas	97.7	37.7	1.7	61.8	0.6	0.5
alacsony	96.6	23	2.8	76.5	0.6	0.5
hosszú	89.9	66.1	10.1	32.8	—	1.1
rövid	89.9	57.4	10.1	41	—	1.6
vastag	81.2	92.3	16.7	3.3	1.1	4.4
vékony	82.3	81.4	15	13.7	1.7	4.9
széles	90	57.4	7.8	38.8	2.2	3.8
keskeny	83.8	34.4	12.8	61.2	3.4	4.4
görbe	98.3	45.4	0.6	47	11.1	7.6
egyenes	98.3	91.3	1.1	4.9	10.6	13.8

Amint látható, a gyermekek nagyrésze csak a nagyság és kicsinység fogalmát bírja. Az adatok alapján a szemléltető oktatás feladata a térfogalmak bővítése.

(Folytatása következik.)

Kartársak! Adakozatok, gyűjtsetek az árvaházra és üdülőháza!

PÉTERFFY SÁNDOR

Irta: Bertalan Vince.

Magyarország tanítószolgálatának egyetemességét nagy gyász érte.

Nagy gyász: a múlt vasárnapról hétfőre virradó éjszakán a mosonmegyei Pándorfaluban rövid betegség után 72 éves korában meghalt a magyar tanítószolgálat szegénységét fölött mindenkor aggódó, szegénységük elhárításáért, enyhítéséért küzdő, ezen küzdelemben időt nem kímélő, fáradságot nem ismerő, eddig legnagyobbat tanítóbarát, Péterffy Sándor, kit egyháza és hazája egyaránt díszének vall a magyar népoktatásügy fejlődése terén.

Meghalt a nagy tanítói emberbarát, aki kartársainak szegénységét átérző szívének melegítő sugarával, önzetlen tevékenységének hatalmas életerejével és mindenkiben istenfélő szerénységével Magyarország tanítószolgálatának az *Eötvös-alap* létesítésével oly segélyzőintézményt teremtett, amelynek áldásos jótéteményeiért a magyar tanítószolgálat méltán nevezte őt el a magyar tanítók atyjának.

Mert az volt a szónak legnemesebb értelmében.

A Magyarországi Kath. Tanítók Országos Bizottsága képviselőjében v. elnöke, Ember Károly, egy élővirágból font koszorút helyezett koporsójára, amely koszorú nemzeti színű szalagján azzal a felirattal fejezte ki gyászában borongó kegyeletét a nagyelkű emberbarát és kartárs iránt: «Halas kegyelettel őrizzük emlékedet».

Igen, hálás kegyelettel, ezen sorokban is, mikor megemlékezünk nagy alakjáról, magunk előtt képzelvén őt szelid tekintetű szemével, hosszú hófehér szakállal, mint apostolat a tanítók javát szolgáló szociális tevékenységnek.

Be sok örömkönnnyet fakasztott, be sok bánatkönnnyet szárított fel azzal a jótékonyágot gyakorló alkotáásával, amelynek történetében a jó Isten után elsősorban is őt illeti a dicsőség és a hála.

Minden időkre ragyogó bizonyosságul szolgál az ő szociális tevékenységét igazoló ama siker, hogy ma már, dacára a tanítók szegénységének, de valljuk meg őszintén, nem kis mérvben érthetetlen közömbösségének is, hogy az *Eötvös-alapnak*, az ő fáradságtalan és akadályt nem ismerő buzgóságából létesült a magyar állam által épített bpesti «Ferenc József» és a kolozsvári «Hunyady» házain kívül, 728.788 kor. vagyona van és 132.456 kor. az évi költségvetése.

De mindennél is szebben beszél és halára ösztönző tanulságul szolgál az alapnak az 1877. évtől az 1912. évig bezárólag nyújtott jótéteményeiről összeállított kimutatás, amely szerint a lefolyt 36 év alatt 2037 tag részesült összesen 227.784 kor. 84 fill. ösztöndíjban vagy segélyben; 1448 tanító gyermeke 289.600 kor. értéket képviselő szabadasztalban; 2498 tanító gyermeke, illetőleg a tanítók házaiba felvettek teljes ellátásra 1.191.096 kor. 04 fillér összegben, amely mind együttvéve 5983 esetben egymillió hétszázhuszonhétézer nyolcszáznyolcvankilenc (1.727.889) K 32 fill. összegű jótéteményt képvisel.

Minő ékesen beszélő számok ezek, minő hatalmas tanúságai Péterffy Sándor szociális tevékenysége termékenységének egyedül a tanítók szegénységének enyhítése érdekében.

Mennyi beteg, szegény tanító, mennyi szegénység-

geben megszorult özvegy és árva részesült a nagy alkotó nagy alkotásának jóteteményciben! Mennyi írja, akik gondos ellenőrzés alatt végezhettek felsőbb tanulmányaikat, — mert egyébként vajha el tudtak volna végezni a nyert jótetemeny nélkül!?

Es a mennyiség évről-évre növeszti számadatait, hogy díszkent jegyezze fel emlékenek.

Ezen adatok sorozata képviseli a nagy alkotó fennkölt szellemet, míg az Eötvös-alap élni fog. Ezen adatok sorozatából gyengéden összeállított keszerű övedzi legmelmobbkepen magas homlokát, amelynek ágytartalma oly világosan átlatta annak a mendásnak lényegét: segíts magadon, az Isten is megsegít.

A földi élet megmásíthatatlan örök törvényei szerint elköltözött tőlünk. Elköltözött ahhoz, akiben lélt, akiben egyházának, az ág. hitv. evang. egyház tana szerint himni tudott: mert ne feledjük el, hívő lélek lakozott benne.

Elköltözött oda, ahova a megdicsőülés reményében távozott, hogy jóselekedeteivel a megigazulásban megérdemelve vehesse át az élet koronáját. Mert valóban mint Istenben hívő sok üdvösségre és üdvözülésre szolgáló jót, nemeset és maradandót eszelekedett a magyar tanítók atyja: *Peterffy Sándor*.

De szellem mindenkor élni fog a magyar tanítói kar előtt, míg magyar él-e hazán! És élnie kell! hogy követendő például szolgáljon, miként kell a tanítónak, a népnevelőnek az akaratnak nem esüggedni, a munkának fáradságot nem ismerőn és mindketten a kártársi szeretetet apoló nemes és odaadó érzéssel élni, mert arra a magyar tanítóságnak nagy szüksége van.

A kegyelet angyalának védőszárnyai lebegjenek emléke fölött: a magyar kath. tanítóság halás kegyelettel fogja őrizni nagy emlékét.

Életrajza:

Peterffy Sándor a kőkorszakbeli és római leletektől gazdag, a reformáció idejében artikularis helynek kijelölt vasvármegyei községben: Nemes-Csoon született az 1841. év aug. 3-án szegény szülőktől.

1852. évben Kőszegre ment s ott az algináziumi osztályokat végezte. Tovább nem tanulhatott, mivel családi körülményei megakadályozták. 1857-ben a soproni esperességi tanügyi bizottság előtt letette a tanítói vizsgálatot. Azután nevelősködött. Több helyen való tanítoskodás után 1860-tól fogva a győri ág. evang. gyülekezet iskolájában működött. Innen hívták el az 1865. évben a pesti ág. hitv. evang. gyülekezethez, mely gyülekezet 1874-ben iskolája igazgatóját is rá bízta.

Ez időtől kezdődőleg kezdte meg a tanítók érdekeit szem előtt tartó nagyszabású társadalmi tevékenységét. Ekkor határozta el magát arra, hogy egész életét a magyar tanítóság szegénységének elhárítására fogja fordítani. Ahol csak lehetett a tanítói közelet minden ágában résztvett, mindenütt és mindenben gyümölcsözőtve tapasztalatait, szinte lázas lelkesedéssel buzdított és gyűjtött. Emellett azonban sohasem felejtkezett el önmagát is az önképzés révén a pedagógiai tudományokban nagy szorgalommal tökéletesíteni; amikben már mint egyszerű nevelő és tanító is magasan kivált tarsai közül.

Tanult, tanított és írt, amelynek elismerő következménye volt, hogy Tretert Ágoston 1877-ben a budapesti állami tanítónőképző-intézetéhez a neveléstan tudományok tanárává nevezte ki. Ebben az állásában működött az 1886. évben történt nyugdíjaztatásáig. Amde nyugodni nem tudott és mint

óraadó tanár továbbra is tanárkodott a budapesti kisdévodónőképző intézetben.

Amily nagylelkű emberbarát volt, azonképen kötelességét pontosan és lelkiismeretesen betöltő tanító és tanárember is, akit tanítványai odaadó szeretettel környékeztek.

Az egyesületi életnek szorgos művelője volt és itt is csakhamar megnyerte kártársainak szeretetét és bizalmát, amelynek következménye volt, hogy a népnevelők pesti egyletének, valamint a Tanítóképző intézeti Tanárok Országos Egyesületének hosszú ideig volt elnöke. Tevékeny részt vett az egyetemes tanítói gyűlés létrehozásában, sőt a kath. tanítók által 1896. évben tartott országos kongresszuson is részt vett, amikor alkalma volt meggyőződni arról, mily becsben tartja őt a magyar kath. tanítóság.

Széleskörű pedagógiai tudásának elismerésül 1868. évben a halhatatlan emlékü Eötvös József báró a tankönyvbíráló-bizottságba hívta meg; 1872. evtől fogva már a közoktatásügyi tanácsnak is tagja volt. Nyugdíjaztatásakor a királyi kegy- és királyi tanácsos-sí címmel tüntette ki, a tanítóság pedig arcképeit festetvén le, azt ugyanazon évben (1886.) tartott egyetemes közgyűlésen nagy ünnepek keretében leplezte le.

Irodalmi munkássága egészben a népoktatás szolgálatában fejlődött ki. Szervezeti művek, alapszabályok, jegyzőkönyvek, naplók, tankönyvek és egyéb válfajú művek kerültek ki tolla alul, egy szálig mind a népiskolai nevelés, az egyesületi élet és a szociális tevékenység érdekében. Külön az egyes válfajokat tekintve, tarsiával a kisdévodónőképzők számára szerkesztette azt a becses anyaggyűjteményt (mesék, versek és dalek), melyet a közoktatásügyi kormány minden előzetes bírálat nélkül ajánlott a beszerzésre. A népiskolák számára «becses» és különféle olvasókönyveket, nyelvtani példatárakat írt. Részt vett a képzőintézetek számára írt olvasókönyvek szerkesztésében. Szerkesztette a «Népnevelők Lapját», írt a «Vasárnapi Ujság»-ba, «Neptanítók Lapjába», amely utóbbinak 1886. év óta hosszú ideig segédszerkesztője is volt. Sokat dolgozott a «Pedagógiai Társaság Évkönyveiben», a Molnár Aladár által megkezdett «Neptanítók Ismerettárába» és sok más tanügyi folyóiratba, hova a népoktatásügy előbbrevítde a tanítói jölet előmozdítása érdekében írni jónak és szükségesnek találta. Az ezredéves kiállítás alkalmából pedig egyenesen a kormány megbízásából írta meg két kötetben a magyar népoktatás történetét.

Tartalmas és a magyar nemzeti közművelődés megújulásának korában közel felszazadon át tartó munkásságát teljes részleteiben is feldolgozó életrőjanak jut a további feladat mindazon szellemi és szívbéli kincseket felsorolni és elbírálni, amelyeknek nagy alakja birtokában volt. Kétségtelen tény azonban, hogy magasan kiemelkedik kortársai között és a közelet teren oly polcon állt, amely körül a legnagyobb szeretet és közmegebesülés környékezte.

Neptanító, népnevelő és pedig azok közül, akik annak a hivatásnak egész terjedelmét felölelték: neptanítót, népnevelőt képző tanár volt, aki a saját gyakorlati életéből és magánuton szerzett ismeretei révén tudta mire van a tanítónak, a népnevelőnek mindenkor szüksége.

Igazságosságát mi sem jellemzi jobban, mint egyik közleménye keretében azon ma már hatá-

rozottan parancsá vált óhajának kijelentése, hogy az alap jótéteményeinek kiosztásában mindenkor szem előtt tartandó a tanítók vallás szerint való megoszlásának aránya. Nem különben az is, hogy a tanítói internátusokban kiváló súly helyeztessék az ifjak hitvallás-erkölcsös nevelésére.

Nemes lelkiületének önzetlenségét mi sem bizonyítja jobban, mint az a tény, hogy midőn az Eötvös-alap országos szervezetét alkotó igazgató tanácsa, választmányja és osztóbizottság, valamint az alap tagjainak közgyűlése a múlt évben nevének megörökítendő, az alaptökejéből *száz ezer koronát* az ő nevére akart elhelyezni, bármennyire is kérte az abba való beleegyezését, kitért előle és nem engedte meg. Hiába kérték a barátai, a családja, hogy engedje magát megmíntáztatni szobrászi munkához, mindig elutasította magától azt a gondolatot, azzal, hogy nem tartja magát érdemesnek az ilyen kitüntető megörökítéshez. Nem maradt egyéb hátra, mint egyelőre megelegedni abban, hogy míg él, az alap *örökös elnöke*ül tekintessék.

És mikor betegsége mindjobban parancsolta, hogy a közélet nyilvános szerepléseitől és a munkától mindinkább félrevonulva tartózkodjék, az alap ügyeit figyelemmel kísérni soha sem szűnt meg és ahányszor csak tehette, ahányszor csak szükségét érezte, mindenkor meg-megírta levelét.

Betegsége régebbi keleti szívgyengeség, amely magányba vonulásra kényszerítette és f. év augusztus hó 11-én oltotta ki nemes tevékenységben gazdag életét.

Kartársak!

Ha bármely alkalomból az Eötvös-alapról tőtenik említés, avagy bármikor bármi ügyben is lépteitek a ti gyermekeitek számára az ő akadályt nem ismerő buzgóságából, utánjárásából a magyar állam áldozatkészségével felépített budapesti Ferenc József és a kolozsvári Hunyady Tanítók Háza-i előtt vezetnek el, ne felejtsetek azt, hogy Péterffy Sándornak, a nagy kezdeményezőnek és alkotónak köszönhetitek azokat is, amiért halála után valóban megilleti őt, hogy éreszobor hirdesse hervadatlan érdemeiben gazdag nagy egyéniségét.

Ne felejtsetek el, hogy ő egymagában többet tett, mint a magyar tanítók összesége, mert anyagiakkal küzdő szegénységünkben nemesak felismerte a kebelbeli speciális hiányokat, hanem azoknak el-távolítására az *Eötvös-alap* létesítésével olyan intézményt létesített, amelynek tagjai közé a magyar tanítóságnak osztatlanul és kötelezően kellene belépnie.

Aldás és béke lengjen emléken a legnagyobb tanító-barát kartársnak, Péterffy Sándornak.

Temetése csütörtökön, aug. hó 14-én délelőtt 11 órakor ment végbe igen nagy részvét mellett, amelyen a közéletben működő tanítók legjelesebbjei vettek részt. Azokon kívül képviselve volt a kultusz-miniszterium, a fővárosi közoktatási ügyosztálya, a kir. tanfelügyelőség, az összes fővárosi és vidéki tanítótestületek és pedagógiai korporációk és szövetségek is. A magyar kath. tanítóságot *Ember* Károly lovag, *Wohlmuth* Ernő, *Györffy* János és *Bertalan* Vince képviselték. A gyászszertartás tizenegy órakor kezdődött *Raffay* Sándor ág. ev. lelkész beszédével. Azután a holttestet gyászkozsíra tették és a nagyszámú résztvevő közönség a főváros által adományozott díszsírhelyre kísérté. A sírnál *Bárczy* István polgármester, az Eötvös-alap elnöke, búcsuztatta az egyesület nevében a nagy halottat, mel-

tatta Péterffy egyéni értékét, nemes szívét és szellemi nagyságát. Beszédét így fejezte be: Nem pusztán elszálló szó, hanem tiszta szinigazság, szent fogadalom az, ha azt mondom, hogy amíg csak egy magyar tanító fog élni e földön, élni fog itt mindenkor Péterffy Sándor emléke. Pihenj békében, hűséges patrónusunk! Időtlen-időkig virrasztani fog sírod felett a magyar tanítóság kegyelete, soha elnem múló szeretete. A Magyarországi Tanítók Országos Szövetsége részéről *Moussong* Géza, a szövetség elnöke, a Magyarországi Tanítók Árvaházi Egyesülete részéről pedig *Szombathelyi* Gyula alelnök búcsuztatta az elhunytat. Azután *Tuba* Károly fővárosi tanító mondotta el erre az alkalomra írt *A mi gyászunk* című szép ódáját. Végül *Raffay* Sándor ág. ev. lelkész mondott búcsú áldást a nagy halottnak. A tanítóság mély megilletődése mellett adta át ezután a halottat az anyaföldnek.

Pihenni tért: az örök világosság fényeskedjék neki!

Az ifjúság hazafias neveléséről nem magyar- ajkú vidéken.

Irta: *Vörös Ferenc.*

V.

Az ünnepélyek rendezése alkalmával kiváló gondot fordítsunk a külső esztra is. Az ételeket is úgy költjük el élvezettel, ha tiszta edényekben talál-
jak élénk. Ünnepeinken, multságainkon, lakodal-
makon, keresztelőkön vagy bármilyen nevezetesebb
alkalmakkor ünnepi ruhát öltünk, az ifjúsági ünne-
pély is kimagaslik a hétköznapi élet többi eseményei-
ből, illő tehát, hogy az ifjak a haza oltára előtt
ünnepi köntösben jelenjenek meg. Diszítsék ruhájuk-
at nemzeti szalaggal és tűzzenek mellükre jelvé-
nyeket. Az ifjúsági épületeket ékesítsük virágokkal,
az ünneplendő hősök és nagy férfiak emléksobrait,
képeit színtén lássuk el a kegyelet virágaival s ami
fő, az épület homlokán lengjen a magyar nemzeti
lobogó, amelynek külön is ünnepet kellene szentel-
nünk, mert mint a költő mondja:

Mikor leng a fuvalomban,
Mint egy égi kendő;
Ezredévek hagyományait
Ríngatja a szello.
Őseinknek lelke leng ott
A lobogó szárnyán:
Énekeljünk szabadságdalt
Mind alája állván.

Gyakorolhatjuk az ifjúsági egyesület tagjait továbbá a tornászot, katonai rendgyakorlatok és tűzoltásban, amelyeket igen könnyű nemzeti tartal-
múvá tenni. A magyar vezényszavak, kifejezések az ifjak vérebe mennek s élvezet lesz hallgatni a
ajkaikról a zengetes magyar nyelvet, tornaünne-
pélyeiken s multságainkon.

S ha a tanító a magyar szellem ápolása mellett időnkint összejöveteleik alkalmával a legszüksé-
gesebb polgári ügyiratokból, levelekből is szó és írásbeli útmutatást ad, az ifjúsági egyesületekből
kikerült tagok úgy a magyar nyelvben, mint a haza-
fias érzésben nagy előhaladást fognak mutatni.

Az ifjúsági egyesület azonban csak akkor fog
voltaképeni hivatásának megfelelni, ha mellette
legényegyleteket, a felnőttek részére pedig olvasó-
köröket létesítünk. Így azután a népiskolától kezdve

allandóan összeköttetésben fogunk állni a község lakóival.

A legényegyletekben, olvasókörökben folytatjuk, bővítjük az ifjúsági egyesületekben felbéklyózott munkánkat. De mivel a mostani felnőttek nagy része a magyar nyelvben járatlan, oda törekszünk, hogy anyanyelvükön öntsük szívükbe a honszerelmet és a hazához való ragaszkodást. Emellett létesítünk a községben fogyasztási és hitelszövetkezetet, szegényeket, árvákat gyámolító jótékony intézeteket s egyelőre elégedjünk meg azzal, hogy a levelezéseket, könyvelest és az összes írásbeli ténykedést magunk végezzük magyar nyelven, hogy majdan az ifjúsági egyesület neveljeinek kész munka folytatását adhassuk át.

Azt mondhatná valaki, hogy mindez papíron nagyon szépen hangzik, de a praxisban kivihetetlen, mert a nemzetiségi izgatók nagy akadályokat tornáknak gárdíteni munkánk keresztülvittele elé.

Tagadhatatlan, hogy az agitátorok megkeserítik a hazafias szellemű tanító napjait, de hát az édes haza megköveteli tőlünk, hogy érdekében küzdjünk, fáradjunk. Munkásságunk azonban ne a politikai pártusokban, körösökben kifakadásokból álljon, hanem szeretetteljes rábeszélés, meggyőzés legyen a fegyverünk s főképpen a gyermekekkel és ifjúsággal iparkodjunk hatni a felnőttekre. Ezért foglalkoztam értekezéseimben is főleg az ifjúság nevelésével, mert a megatalkodott felnőtt embert nehéz kivetköztetni régi meggyőződéséből. Különbösen is, valamint a fát kis korában szoktuk idomítani, úgy az embert is legjobban ifjú korában lehet nevelni. Mindamellett a felnőttek nevelését sem hanyagolhatjuk el s alkalommal szívükbe kell önteni a hazaszeretetet.

Tudjuk azt, hogy férfi szívere legjobban a nő tud hatni. Graf Mikó Imre azt mondja: «A polgári törvényeket a férfiak, a társadalmi erényeket és erkölcsöket a nők teremtik.» A nő nemcsak a gyermek első oktatója, hanem az ifjúság kalauza és tanácsadója, a férfi társa, akár mint anyát, testvért, jegyest vagy feleséget tekintjük. A nő nagy befolyással van az ember sorsára. A történelem számtalan példával szolgál arra, hogy a nők fontos elhatározásokra kényszerítették a férfiakat. Thökölyi Imréről olvasson, hogy midőn bezáratta legnagyobb ellen-ségét, graf Koháry Istvánt: jó lelkű neje Zrínyi Ilona addig rimánkodott férjének, míg keresztül-vitte, hogy az a fogoly lábairól s kezéről a nehéz vasbilincseket leoldatta, sőt a rabot többször megszöktetni is akarta. A nők nagy szerepet játszottak mindig a történelmi események létrehozásában. De a női lélek nemcsak a jóra, hanem hajlik a rosszra is s épen ezért, hogy a társadalom erkölcsi tisztasága minél magasabb színvonalra emelkedhessen: mindkét nem neveltetésének harmoniájában kell történnie. Nevelni kell tehát a leányokat is épen úgy, mint az ifjakat. Az iskolán kívül ezek érdekében is hasonlóképen cselekedjék a tanító, mint a férfiak érdekében, de mindenkor szem előtt tartva a nő rendeltetését, egyéniségét. Ugyanazt kívánjuk elérni, de más úton, más eszközökkel férközhetünk a női szívhez. I. Paul szavai szerint: «A fiút részeg helota példája által javíthatni, de a leánykát csak jóval. A leánykát csak szent helyeken kell nevelni, mint az ókor papnőit nevelték; nyersséget, erkölcs-felenséget, erőszakot ne lássanak, de ne is halljanak».

A jól nevelt leányból azután jó családanya válik, aki gyermekére is át fogja származtatni erényeit, többek között a hazaszeretetet.

Legyen az ember bármilyen jólelkű, de ha a rosszak társaságában él, maga is elaljasodik, vagy mint a közmondás tartja, aki a farkasok között él, megtanul üvöltöni. Annál inkább fogékonyabb az ifjú környezetének benyomásaira. Hazafiatlan családban, hogyan is lehetne hazaszeretetre nevelni. A gyermek nem tehet róla, utánoznia kell, amit lát. Neki minden jó. Ennélfogva a gyermeknek olyanokat szabad látnia és hallania környezetében, amelyek vallásosságra, erkölcsre, hazaszeretetre nevelik. A gyermeki lélek fejlesztésénél legjobb példakép az édes anya. «A jó anya» — mondja Herbert — «főlért szav tanítóval». A gyermek folyvást utánozza. Ennélfogva nem tesz mást, mint amit szíve diktál. Jóra serkenti fiait, de maga nem kétszínű, mint az egyszeri ember, ki fia szemé láttára ludat lopott, de gyermekét megverte, mert egy fillért eltulajdonított. A gyermekek tudtukon kívül anyjok modorához, beszédéhez, magaviseletéhez és életrendszeréhez idomulnak, szokásait eltulajdonítják s megőrzik azt később is. Igazolja állításomat például II. Rákóczi Ferenc élete. Hiába tépték őt le szerető anyja kebleiről, hasztalan nevelték német szellemben.

S ha a történelmet tovább forgatjuk, lépten-nyomon tapasztaljuk, hogy híres férfiak nagylelkű anyák gyermekei. S hogy mit tehetnek az anyák a magyarság érdekében, elég Toldy Ferencre hivatkoznom. A magyar irodalom ébredése, fejlődése az ő nevelésével a legszorosabb kapcsolatban van. Pedig Toldy Ferencet magyarul nem jól beszélő anyja tette magyarrá. Midőn szülei a magyar nyelv tanulására akarták küldeni, azt mondta: «En nem akarok magyar fiú lenni». De anyja megcsókolta s így kérdezte: «Nem akarsz magyar fiú lenni? Aki Magyarországon születik, az magyar s azért magyarul tudnia kell». És midőn anyam — mondja Toldy — e nemes nemzetről beszélt: az úgy fogott rajtam, hogy ama perctől fogva tiszteletem és szeretetem a magyar névhez tapadt változatlanul. Az ilyen anyák emlékezete igazán áldott s megérdemlik, hogy mintaképpül álljanak nemzedékeink előtt.

SZEMLE.

X. Pius jubileuma. Augusztus hó 4-én volt tiz esztendeje annak a világraszóló eseménynek, hogy a bíborosok gyülekezete, a boldog emlékü XIII. Leó halála után üresen maradt pápai székre, Sarto József velencei bíboros patriarchát ültette. A választás elől elesukló hangon akart akkor kitérni az ősz patriarcha, de mégis elfogadta a választást, rendületlenül bizva az isteni ígértben, hogy a vezetésére bízott egyházon — bármily harcok között is — a gonoszság győzedelmeskedni nem fog.

Tiz éves pápasága alatt a harcok kijutott, ő azonban állt rendületlenül s az egyház belső életének reformálására fordította minden tehetségét. Profétai lelke beletekintett a jövő harcaiba s ezek ellen a leghatalmasabb fegyvert abban látta, ha a lelkeket minél közelebb vezeti Krisztushoz. Az intenciója szerinti nagy restauráció napjainkban kezd is valóra válni, a földkerekség kath. templomainak áldoztató korlátjai előtt naponként mindig többen és többen térdenek, kiesnyek, felnőttek és elaggottak egyaránt, kik a jubileumi alkalmából bizonyára azért is imádkoznak, aki apostoli szózatával őket Krisztushoz közelebb hozta. A testben gyöngülő, de lélekben erős jubiláns pápáért a magyar katolikus tanítóság lel-

kesült imája is belekapcsolódik a milliók ajkán felcsendülő magasztos himnuszba: *«Tartsd meg Isten szent Atvánt, Krisztusnak Helytartóját!»*

A gyermek századja. Berlinben a közelmúltban *Das Kind* címen kiállítást rendeztek, amelyen bemutatják mindazt, ami általában a gyermekekre vonatkozik. J. Tews, a Deutscher Lehrerverein vezére és a közismert közoktatásügyi politikus, a Deutsche Schule című folyóiratban számokkal terhes cikket írt, amelynek mélyenjáró és találó gondolatai, főképp pedig adatai igényt tarthatnak a szélesebbkörű érdeklődésre.

Tews már cikke bevezetésében iróniával bánik a szelvény-hosszában hangoztatott jelzővel: «A gyermek századja», amellyel azt akarják jelezni, hogy napjaink a maguk intézményeivel, pedagógiájukkal stb. a legkedvezőbbek a gyermekekre nézve. Tews adatokkal dolgozik és kimutatja, hogy Berlinben 1907-ben a községi iskolásgyermek száma 228.468 volt. Jóllehet a népesség száma 5%-kal emelkedett 1912 november 1-éig, e számmal szemben ekkor az iskolások száma csak 224.424-et tett ki. Tehát csökkent. És Tews szerint öt év múlva valószínűleg még kevesebb lesz.

A kísérleti pedagógia újabbán mind jobban tér hódít a katolikus körökben. A Verein für christlicher Erziehungs-wissenschaft északnémet csoportja most Münchenben nagy áldozattal laboratóriumot létesített, melyet a tanítóság rendelkezésére bocsátott. Ez a laboratórium igen helyesen főképp a gyakorlatban érvényesíthető ismeretek tanulmányozására, nem pedig a kísérleti lélektan jelenségeinek ismertetésére helyezi a fősúlyt.

IRODALOM. MŰVÉSZET.

A Kóródy-tankönyvek ügye.

A Pécs-egyházmegyei Róm. Kath. Tanítóegyesület 1913 június 30-án megtartott közgyűlése foglalkozott a tankönyvmozgalmakkal és ezzel kapcsolatban Báter János titkár a következő indítványt terjesztette elő:

1. Schultz Imre paedagogiai és didaktikai álláspontja, amelynek egyházmegyénk tanítói között annyi híve van, felélesztendő s e célból Schultznak a reáliák tanításáról szóló módszertani dolgozata átdolgozva, a kor viszonyaihoz alkalmazva újból kiadandó.

2. A Schultz Imre felfogásához legközelebb álló Kóródy-féle olvasókönyvek átdolgozandók és egyrésze bennük a reáliák tanításának módszere teljesen érvényre emelendő, másrészt a könyvek anyaga egyes részeiben átírandó.

3. A Kóródy-féle olvasmányok alapján minden tantárgy számára mintaleckék készítenők.

E vállalkozás igen költséges, amihez nekünk tökélen nincs. Másrészt kiadót is nehéz kapni egy ilyen vállalat számára, amely lényeges kérdéseket segítettek megoldani Kóródy és kiadója, a Szent-István-Társulat.

Kóródy, noha könyvei most már az egész országban jelen alakjukban elterjedtek s eddig mintegy 80 ezer példány van belőlük forgalomban, hajlandó hozzájárulni az átdolgozáshoz, hogy ezzel törekvéseinket elősegítse.

A Szent-István-Társulat a terv folytán kiküldte főtisztviselőjét, Wohlmuth Ernőt, aki kijelentette,

hogy a társulat ezen vállalat elől bizonyos feltételek mellett nem fog elzárkózni.

A társulat igazgatósága pedig kijelentette, hogy az átdolgozott kiadásokat azonnal foganatosítja, mihelyt e meglevő példányok elfogynak.

E pontnál tisztelettel indítványozom, hogy ezen jól előkészített vállalkozásunk érdekében mondja ki a közgyűlés, miszerint egyházmegyénk összes iskoláiba már az 1913/14. tanévre kívánatosnak tartja a Kóródy-féle olvasókönyvek egységes bevezetését. Itt hangsúlyozni kívánom, hogy a Kóródy-féle olvasókönyvek egyrészt a Szent-István-Társulat kiadványai s approbált munkák lévén, másrészt az állam részéről Lehr Albert egyetemi tanár és Geöcze Sarolta képezdei igazgató által készített bírálatok szerint is elsőrangú népiskolai könyvek lévén, ha egységesen bevezettetnek, ezáltal csak nyerne iskolánk, célunkat, pedig, melyről most szó van, lényegesen előmozdítjuk. Kétségekívül vannak gyakorlati tanítók, akik e könyvekben nem találják meg mindazt, amit kívánnak, de ez így van más könyvekkel is és a bevezetéssel épen azt célozzuk, hogy egy-két év alatt e kívánalmak kielégítést nyerjenek.

Ezen akciónak az egyesület részéről való vezetése tekintetében a következőket ajánlom elfogadásra:

1. Az ősz gyűléseken minden esperesi kör választson egy bizottsági tagot s az így választott tagok képezzenek egy szerkesztő-bizottságot. A bizottsági tag választásánál különös súly helyezendő arra, hogy az illető lehetőleg íróember és olyan gyakorlati tanító legyen, aki jó mintaleckéket is készíthet.

2. Ugyanezen gyűléseken a körök vegyék programjukba, hogy a Kóródy-féle olvasókönyvekről nyilatkozzanak s nyilatkozataikat jegyzőkönyvben hozzák nyilvánosságra és a szerkesztő-bizottság tudomására.

3. A szerkesztő-bizottság feladata leendő:

a) A Schultz-féle módszertan átdolgozói;

b) A mintaleckék készítőit kijelölni;

c) A Kóródy-féle olvasókönyvek átdolgozását megbíralni. A munkatársak kiválasztásánál a bizottság, tekintettel lesz a körök óhajására és arra, hogy Tolna és Baranya vármegyék egyformán legyenek képviselve.

Hangsúlyozni kívánom, hogy a Szent-István-Társulat általában 10–20% könyvet szokott ráadni azon iskoláknak, amelyek közvetlenül nála rendelnek s azért ezt a módot ajánlom minden iskolának, mert így lehetséges a szegény tanulókat ingyen könyvekkel ellátni.

Végül ajánlom, hogy a bizottság elnökét, tekintettel az ügy nagyjelentőségére, Kóródy Miklós, kp. tanár személyében már most megválasztani méltó tasselék. A bizottság tagjai hivatalból az elnök, titkár és a jegyzők.

Az előterjesztést Kóródy Miklós tanár helyeslő hozzászólása után, a közgyűlés élénk helyesléssel és eljenzéssel tett magáévá és határozattá emelte.

HIREK.

Értesítés. A Magyarországi Katolikus Tanító Országos Bizottsága folyó évi közgyűlését méltóságos és főtisztelendő dr. Glattfelder Gyula csanádi püspök, védőelnök jóváhagyásával a november hó első felében rendezendő katolikus nagygyűléssel egyidőben, annak keretében tartja meg.

Az intézőség azzal indokolja ezt a változtatást a közgyűlés idejét illetőleg, mert a katolikus iskola és a katolikus tanítók ügyei iránt a katolikus magyar társadalom szükséges érdeklődését az eddigieknél fokozottabb mértékben óhajtja felébreszteni és biztosítani. Az elnökség gondoskodni fog, hogy a bizottság tagjai hatósági intézkedéssel szabadságoltassanak a közgyűlés napjaira.

A hazai katolikus tanítóegyesületek és körök vezetőségeit ezen értesítéssel kapcsolatban tisztelettel kéri a tanács-elnöksége, hogy az őszi tanítói gyűléseken és a tantestületi tanácskozmányokon a közgyűlésre fölvetett tételről értekezleteket tartssanak és ezek eredményét közlésükkel végeztet a *Katolikus Tanügyi Tanács központi irodájához* (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28.) beküldeni sziveskedjenek.

A közgyűlésre kifizűtt tétel:

1. Gazdasági és ipari érdek fejlesztése a népiskolában. 2. A családi és iskolai nevelés kapcsolata. (Szülői értekezletek.) 3. A községi népjóléti intézmények és a tanítók. 4. A hitvallásos iskola és a nemzetnevelés. 5. A modern pedagógia kérdései. 6. Az 1868. évi XXXVIII. t.-c. revíziója. 7. Az országos tanítói nyugdíjtörvény revíziója. 8. Az énekköltés tanterve. 9. A katolikus tanító hivatása. 10. Az elemi és a középiskola kapcsolata. 11. A polgari leányiskolák rendtartási szabályzata. 12. A továbbképző tanfolyamok.

Egyházzenei tanfolyam Szegeden. Az Országos Magyar Cecília Egyesület védnöksége alatt Szegeden a kir. kátl. tanítóképzőintézetben aug. hó 21-ikétől 31-ikéig rendezendő egyházzenei tanfolyam az előlekből és jelentkezésekből itélve, országos jelentőségű és a magyar egyházi zene jövője szempontjából nagy fontosságú lesz. A tanfolyamra az ország minden részéről jelentkeztek; így képviselve vannak az *esztergomi, kalocsai, eszterláki, váci, veszprémi, szombathelyi, szegedi, temesvári és nyitrai* egyházmegyék. A tanfolyam vezetője főként a szeged-vidéki kántorokat ezúttal is figyelembe véve, hogy jelentkezzenek mind nagyobbszámban, miután az egyházzenei tanfolyamoknak vándorjellegük lesz és évenként az ország különböző egyházmegyei pontjaiban fognak tartatni. Ellátás és tandíj címén a résztvevők 40 koronát fizetnek, mely egyházhatalósági engedéllyel az illetékes egyházpénztárból fedezhető. Az eddig megtartott temesvári egyházzenei tanfolyamok résztvevői is szívesen látja viszont a vezetőség a szegedi kurzuson. A tanfolyamon szerzett gyakorlati ismeretek csak akkor állandók, ha esetről-esetre újra fölédztetnek. A tanfolyamot ünnepélyes keretek között *Jászai Géza* címzetes püspök fogja megnyitni. Ujlagos jelentkezések a tanfolyam vezetőjének címére *Jánosy Dezso, Temesvár* küldendők, ki a részletekért dolgaiban szívesen szolgál felvilágosítással.

Az Orsz. Kath. Tanítói Segélyalap középponti bizottsága folyó évi augusztus hó 28-án Budapesten a Szent-István-Társulat nagytermében (VIII., Szentkirályi-utca 28.) délelőtti feltűz. orakor az alábbi tárgysorozattal fogja rendes évi közgyűlését megtartani. 1. Elnöki megnyitó. 2. Jegyző választása. 3. Jelentések. 4. Emlékbeszéd Dr. Főtvös József születésének századik évfordulója alkalmából. Tartja *Boánár Gáspár* sz. széki tanácsos, kép. tanár. 5. A múlt évi számadások előterjesztése. 6. Ösztöndíjasok választása. 7. Segélyek kiosztása. 8. Indítványok. A gyűlést megelőzőleg 9 orakor a Szent-István-Társulat házi kápolnájában istentisztelet fog tartatni.

Értesítés. *Padaui Szent-Antalról nevezett Zuglói Kápolna Egyesület* elnöksége ez évben is több ingyen ebéd és vacsora segélyt oszt szét Budapesten tanuló főiskolái ifjunak. A kath. tanítók és tanárok gyermekei elsőbbséget élveznek a szétosztásnál. A kérvények az egyesület elnökségéhez intézendők: Budapest VII., Angol-utca 29. Az index vagy az érettségi bizonyítvány melléklendő.

Kitüntetett tanítók. A FEMKE tanügyi bizottsága a következő jeles tanítókat tüntette ki oklevél és jutalomdíjjal: *Behula Mária, Behula István, Csorba Győző, Hulják János, Hlaványi János, Héring Imre, Lehocky Márton, Nyitrai János, Nagy Ilona, Kalapos József, Pivónka István, Pelcer Teréz, Pelcer István, Simcsik Margit.*

Az angolkisasszonyok eperjesi Sancta Maria intézetében a nagym. vallás- és közoktatásügyi miniszternek 1912. évi 86.287. számú rendeletével és engedélyével, valamint 105.706. számú püspöki leirat erejénél fogva női kereskedelmi szaktanfolyam nyílik meg f. évi szeptember hóban. Előjegyzéseket elfogad az angolkisasszonyok Sancta Maria int. elüljárósága. Beiratás 10 K. Tandíj 80 K.

A SZERKESZTŐSÉG ÜZENETEI.

F. Az 1913. évi XVI. t.-cikk 26. §-ának intézkedése 1913. év január 1-től érvényre jutott; tehát a tanítónőt a törvényben előírt lakásbér illeti meg. A természetben való lakás minőségét a törvény az ezután épülő tanítói lakásokra írja elő. 2. Lakásbérre nem ad az állam lakbérpótló államsegélyt. Az Országos Kath. Tanügyi Tanács ismertetett memorandumában kérte ezt és a magyar tanítóság központi gyűlése, a M. T. Szövetsége is támogatta a hittelekezeti és községi tanítók ebbeli kívánását, de a törvényhozás azzal az indoklással, hogy a hivatott tanítók amúgy is természetben nyerik a törvényben előírt lakást, a javaslatot elvetette. — Sz. J. 1. A törvényesen fölvetett új javadalmi jegyzőkönyv adatai iránnyadók. 2. Ha bármi ellen kifogása van, fölébbezést adhat be az Utmutatóban megadott módon. 3. Az új fizetési törvény alapján nyeri az özegegyi segélyt, azaz 2000 kor. után. — K. M. Csak akkor tudunk a feltett kérdésre kellő választ adni, ha megírja, hogy minő javadalma van. Ha a beosztás után nem élvez több fizetést, mint amennyi a megfelelő osztály és fokozat szerint megilleti, akkor a korpótleket nincs miért kérelmezze. Az új fizetési törvény megszüntette a korpótleket. Ez csak akkor illeti meg, hogyha arra, mint szerzett jogra hivatkozhatnak. Az Utmutatóban erre is van megfelelő példa felütemelve. B. A., B. K. és P. J. Válaszoltunk. — K. J. Bodonos. A Kiszáradk Országos Hitelszövetkezete Budapest. — H. F. Küldje be a díjlevel teteleit. A levél nem nyújt tiszta képet járandóságairól. Beosztást nyeri a III. t. oszt. 3-ik fok. 1400 kor. fizetésre. — K. F. Cegeket nem szívesen ajánlunk. Kísérje figyelemmel a lapok hirdetéseit. B. L. A tanító tanítói járandóságai után hitközségi iskolai adót nem fizet. De ha magánvagyonra van, az után kivétik az iskolai és egyéb hitközségi adót. 2. A törvényhez kiadott Utasítás felsorolja a mellékhelyiségeket. — B. F. P. 1. Forduljon intézkedésért az iskolászékhöz. Ez oly rendkívüli teher, amit a fenntartó szokott tegezni. 2. Kérjen intézkedést az iskolászék a közgazgatási bizottságtól. 3. Forduljon ügyvédhez és az indítson pert a cég ellen. — M. F. A szorgalmi idő kezdetét és végét a Rendtartási Szabályzat meghatározza. — N. F. Szíves készséggel támogatjuk, hogy jeles szorgalmi fia elnyerje a kedvezményt s így főiskolai tanulmányait végezhesse.

PÁLYÁZATI HIRDETÉSEK

A nmélt. püspöki kar határozata **kötelezőnek** nyilvánította a katolikus népoktatási intézetek pályázatainak a «Népnevelő»-ben való közzétételét.

KIADÓHIVATAL:
Szent-István-Társulat Budapest.
A KIADÓHIVATAL FŐNÖKE:
LOVÁSZY DEZSŐ.

Pályázati hirdetések minden egyes szávának egyszeri közlése 6 fillér. Csakis azon pályázatok közöltnének, melyeknek díja előre lefizettetett.

A lapot kérjük gondosan megőrizni. Pótlásokat számonként 30 fillér ellenében teljesítünk. Csakis azt a pályázatot közöljük, melyért a pénzt péntek délig megkapjuk.

Esztergomi érseki megye.

Ásvány (Győr m.) négytanítós róm. kath. népiskolánál egy férfiosztálytanítói állásra *aug. 15-ig* pályázat hirdettetik. Jövedelem butorozott szoba, fűskamra, 1/4 hold kertilletmény, 8 ürm. puhafa felvágva, 331.40 kor. készpénz a hitközségtől, a többi államsegélyből. Tanító kötelezettsége mindennapi és ismétlőiskolások tanítása, szükség esetén kántor helyettesítése a szorgalmi vagy vakációs időben. Állás szeptember 1-én elfoglalandó. *Iskolaszék.* 807 2—2

Nagysenkőcson (Pozsony m.) kántortanítói állás betöltendő. Javadalmazása: lakás természetben. Tanítói alapfizetése: 620 kor. Kántori jövedelme: készpénzben 127 kor.; stóla 120 kor.; 28.5 p. m. rozs; 13 kat. hold 1115 ööl föld (bérben); közös erdőjárandóság. Tannyelv: magyar, tót. Folyamodványok *aug. 20-ig* terjesztendők be az iskolaszék címére. Választás *aug. 21.* 8 órákor. 893 1—1

A lászlódi tanítói állásra *szept. 1-ig* pályázatot hirdettek. Jövedelme törvény szerinti fizetés és lakás. Tót nyelv ismerete szükséges. Tanítónők is pályázhatnak. Lúta (Hont megye). *Berényi István* iskolaszéki elnök. 901 1—1

A magyarfalvai (Pozsony m.) róm. kath. kántortanítói állomásra pályázat hirdettetik. Javadalmazása: két szoba, konyha, fűskamra, ől és konyhakert; községtől 600 kor., szántóföld 200 kor., párber megváltva 126.90 kor., stóla 400 kor., 8 ürméter fa és 50 drb köteg rózse. Tanítási nyelv magyar-tót. Kötelessége: egy vegyes osztály vezetése, ismétlősök díjtalan tanítása és az összes isteni tiszteleteknél való kántori teendők elvégzése. Választás *aug. hó 23-án.* Személyesen megjelenők előnyben részesülnek. Vasúti állomás helyben. Kérvények *Knöpfler Pál* plébánoshoz küldendők. 984 1—1

A nagymányai róm. kath. három tanerős férfitanítói állásra pályázat hirdettetik. Javadalmazása: államilag kiegészített törvényes fizetés, 20 kor. kerti átalány, 2 szoba, konyha, kamrából álló csinos lakás. A tótul tudó előnyben részesül. Állását *szept. 1-én* kell elfoglalni. Kellően felszerelt kérvények *aug. 28-ig Klimesik Henrik* plébánoshoz, Nagymányára (Bars m.) küldendők. 887 1—1

Maholány (Bars m.) róm. kath. népiskola tanítói állásra pályázat hirdettetik. Fizetése ezen állással össze van kötve az 1913. évi XVI. t.-c. megállapított jövedelem. Lakása áll két padlózott szoba, zárt konyha, kamara, és a kert. Csak okl. férfitanítók pályázhatnak. Pályázat határideje *aug. 28.* Posta vasutállomás Kistapolcsány, hova 30 perc alatt lehet jutni. Kérvények főt. *Karácsonyi Sándor* plébános úrhoz küldendők. Zsitvaapáti u. p. Aranyosmarót. Iskolaszék megbízásából id. *Vágner János*, főtanító. 924 1—1

Balassagyarmati róm. kath. elemi fiúiskolához két tanítói állásra pályázat hirdettetik. Fizetése és lakpénze az 1913. évi XVI. törvény szerint. Zenében és énekben jártasok előnyben részesülnek. Az egyik megválasztott köteles a kántort szükség esetében helyettesíteni, ezért

külön 200 kor. tiszteletdíjban részesül. Személyes bemutatkozás kívántatik. Mellékjövdelemre számíthatnak. Pályázatok *aug. 23-ig* alulirothoz küldendők. Állás *szept. 1-én* elfoglalandó. *Jeszzenszky Kálmán*, pléb. 914 1—1

A budaörsi róm. kath. iskolaszék a VII. tanítói állásra pályázatot hirdet. A pályázatban csak magyar honos, okleveles, orgonálásban jártas, németül is beszélő és néhány évi gyakorlattal bíró tanító vehet részt. Javadalmazása 100 kor. fizetés a hitközségtől, fizetéskiegészítési államsegély az 1913. évi XVI. t.-c. értelmében, 20 kor. kertilletmény fejében és tisztes lakás. Kötelessége a mindennapi iskolán kívül az ismétlő iskolában is külön díjazás nélkül tanítani, a kántori teendőkben segédkezni és a kath. ifjúsági egyesület vezetésében részt venni. Pályázati határidő *aug. 30.* Személyes megjelenés előnyös. Folyamodványok az iskolaszéki elnökség címére küldendők. 917 1—1

Nagysápi kath. népiskolánál tanítónői állásra pályázat hirdettetik. Javadalmazása: két szoba és konyhából álló lakás, vagy míg a tanítói lakás fölépül, 60 kor. lakber, 20 kor. kertilletmény, fizetése 100 kor. a hitközségtől, 1100 kor. államsegélyből. Folyamodók kérvényeiket *aug. hó 28-ig* küldjék *Kemenczy Mihály* esperes úrhoz Héregre. (Komárom m.) 934 1—1

Pobedény (Nyitra m.) róm. kath. elemi népiskolájánál egy tanítói hely betöltendő. Fizetés a legújabb törvény szerint. Lakás két szoba, egy konyha és élelőkamra. Tót nyelv tudása is megkívántatik. Pályázatok a helybeli iskolaszékre címezve, a tankerületi esperesi hivatalhoz küldendők Felső-Leszétére, Nyitra m. 939 1—1

Egri érseki megye.

Jászszentandrás róm. kath. iskolaszék a külterki osztattal új iskolánál tanítói állásra *aug. 25-ig* pályázatot hirdet. Javadalma: községtől 100 kor., az 1913. évi XVI. t.-c. megfelelő fizetéstőbblet államsegély után lesz megszerezve. 1907. XXVII. t.-c. megfelelő lakás és kert természetben. 15 ööl² kőszén. Az állás folyó évi szept 15-én foglalandó el. Kellően felszerelt kérvények isksz elnök címére küldendők. Jászszentandrás (Jásznagykunszólók megye). 837 2—2

Ároktőre a 27. számban hirdett helyettesi állásra szóló pályázatot azzal a kedvezménnyel, hogy a nyolcszáz korona nyolc hónapi szorgalmi időre kibiztatják, *szeptember 1-ig* meghosszabbítjuk. *Róm. kath. iskolaszék.* 890 1—1

Jászfelsőszentgyörgyi róm. kath. jellegű négy tanerős iskolához egy rendes férfitanítói állásra pályázat hirdettek *aug. 25.* határnapal. Fizetés 260 kor. lakber és 200 kor. tanítói fizetés, a törvény szerinti állami kiegészítés. Kántorságban jártas előnyben részesül. *Iskolaszék.* 910 1—1

Sajóbesenyőn (Borsod m.) megüresedett róm. kath. tanítói állásra pályázat hirdettetik. Javadalom: fizetés, államsegély törvény szerint. Természetben lakás, tűzifa, kertpótlék, tehén- és sertéslegelő. Határidő *aug. 30.* Törvényszerűen felszerelt kérvények plébániahivatalhoz küldendők. 907 1—2

Besztercebányai egyházmegye.

A turoczremeteli rom. kath. osztatlan iskolánál kántortanítói állásra pályázat hirdették *aug. 23-ig* bezárólag. Jövedelme 677-20 kor., államsegéllyel 1200 kor. Kétszobás lakás, mellékhelyiségekkel, kerttel. Német nyelv kívántatik. Az állás elfoglalandó szeptember 4-ig. *Iskolaszéki elnök.* 889 1—1

A barskapronczai rom. kath. népiskolánál az egyik tanítónak egyévi onkéntesi szolgálatra való bevonulása miatt helyettes tanító kerestetik. Fizetése 800 kor. és lakás. Határidő *szept. 1. Zámboj Béla.* 908 1—1

A bábaszékai rom. kath. kántortanítói állásra *aug. 25-ig* pályázat hirdették. Fizetés államsegéllyel 1000 kor. és természetbeni lakás. A folyamodványok az iskolaszék címére. Bábaszék (Zólyom megye) küldendők. 925 1—1

Csanádi egyházmegye.

Az ujonnan szervezett bojtorjánosi rom. kath. iskolához kántortanító kerestetik. Evi fizetése a hitközség részeről 100 kor., mely államsegéllyel 1200 koronára egészítették ki. Ezen kívül: lakás, kert, 4 kat. hold szántóföld és stólailetmény. Valamely szláv vagy román nyelv ismerete előnyt biztosít. Pályázat határideje *aug. hó 26.* Okmányokkal ellátott kérvények a csukási (Krassó-Szörény m.) rom. kath. plébániahivatalhoz nyújtandók be. 747 3—3

Szanád (Torontál m.) ujonnan szervezett rom. kath. népiskola második tanítói állására *aug. 25-ig* pályázat hirdették. Javadalma: 1913. évi törvényben biztosított fizetés. Kötelessége az iskolaszék által kijelölt osztályokat vezetni, a kántort. szükség esetén helyettesíteni. A német nyelv tudása megkívántatik. Állás *szept. 1-én* elfoglalandó. Személyes megjelenés előnyös. *Iskolaszék.* 902 1—1

Erdélyi egyházmegye.

A tordai (Torda Aranyos m.) rom. kath. elemi leányiskolánál megüresedett tanítónői állásra pályázatot hirdetünk. Javadalom: az 1913. évi XVI. t.-cikkben megállapított tanítói fizetés természetbeni lakással, udvarral és mellékhelyiségekkel. A tanítónő az I—IV. leányosztályt s esetleg ha lesznek növendékek, az V—VI. osztályt is vezeti. Egyelőre addig, amíg a miniszterium az eddigi tanítónő nyugdíját kiutalja (ami rövid idő kérdése), az új tanítónő helyettes tanítónőnek tekintetik s havi 80 koronát és lakást kap, a nyugdíj kiutalásának napjától kezdve azonban, mint rendes tanítónő, rendes tanítói illetményeit élvezi. Keresztlevéllel, oklevéllel, esetleg szolgálati bizonyítványokkal felszerelt pályázati kérvények legkésőbb *aug. 20-ig* alulirtoz benyújtandók. A tanítónő állását *szept. 1-ig* haladéktalanul elfoglalni köteles. *Dr. Balázs András, főesp.-pléb.;* 842 2—2

Székelykői (Marostorda m.) kath. kántortanítói állásra *aug. 25-iki* határidővel pályázatot hirdetünk. Jövedelme: készpénz államsegéllyel 1010 kor., a többi 100 korona természetbeni lakás. Természetbeni lakás. Kötelességei: osztatlan iskola vezetése, kántort. teendők végzése. *Iskolaszék.* 947 1—1

Győri püspöki-megye.

A nagylózi (Sopron m.) rom. kath. helyettes tanítói állásra pályázat hirdették s. é. októbertől jövő év októberig terjedő időre. Fizetése 800 kor. egyenlő havi részletekben, egy öl fa és egy butorozott szoba. Pályázhatnak férfiak és nőtanítók. A férfitanítónak a tanítói fizetésen felül méltóságos báró Solymossy Odón úrnál 550 kor. nevelői mellékjövdelem biztosítottatik. Kötelesség díjlevel szerint. Pályázati határidő *aug. 24.* Kérvények nagys. és idő *Major Gergely* plébános, Ferenc József rend lovagja, isksz. elnökhöz küldendők. 749 3—3

Németjářfalu (Moson m.) rom. kath. iskolaszéke kántortanítói állásra pályázatot hirdet. Jövedelmei: háromszobás lakás, konyha, kamra, pince a mellékhelyiségekkel, földjövdelem, készpénz és szolgálmányokból 1400 kor. Kötelességei a díjlevelben. Német nyelv ismerete szükséges. Személyes megjelenés előnyös. 826 2—2

Németjářfalu rom. kath. osztálytanítói állásra is pályázatot hirdet. Jövedelme 1200 kor., 20 kor. kertillemény, kétszobás lakás. Ez állásra tanítónők is pályázhatnak. Mindkét állásra a kérvények *aug. 19-ig* főt. *dr. Benesik S. Kornel* isksz. elnök címére küldendők. 827 2—2

A szomódi (Komárom m.) rom. kath. osztálytanítói állásra *aug. 28-ig* pályázat nyitattik. Jövdelem: a hitközségtől 224 kor., 4 méter tűzifa s egy butorozott szoba, a többi államsegély. Nők is pályázhatnak. *Iskolaszék.* 905 1—1

Szabadszabándon (Sopron m.) tanítói állásra pályázatot hirdetünk *aug. 23-iki* határidővel, fizetése törvényszerű, kötelességei szolgálati szabályzatban. Gyermekek anyanyelve horvát. *Iskolaszék.* 942 1—1

A dunszentmiklósi (Komárom m.) rom. kath. iskolaszék az osztálytanítói állásra pályázatot hirdet *aug. 28-ig.* Jövdelem: a hitközségtől 100 kor., faillemény 20 kor., egy butorozott szoba és konyha. A többi államsegély. Német nyelv előnyös. Nők is pályázhatnak. *Kábit J. Géza,* plébános. 906 1—1

A felszopori (Sopron m.) rom. kath. iskolaszék a lemondás folytán megüresedett kántortanítói állásra pályázatot hirdet. Jövedelme készpénz az új törvény szerint. A hitközség évi 100 koronát fizet, a hiányzó összeg államsegélyből fedeztetik. Lakás két szoba, konyha, kamra, a szükséges mellékhelyiségek és házikert. Kötelességei az osztatlan mindennapi és ismétlőiskola vezetése. Vasár- és ünnepnapokon ádventben naponként hajnali, nagybőjben hetenként kétszer bőjti, tanév alatt szombatokon könyörgések tartása. E teendőkhöz azonban minden pártól külön kap 1/8 m. árpát, vagy kívánatra pénzbeli ellenértékét, ami körülbelül 50 kor. Csak orgonálásban jártas, katonai kötelezettségének eleget tett okleveles férfitanítók pályázhatnak. Pályázati határidő *szept. 4.* Az állás azonnal elfoglalandó. Kérvények az újkéri plébániához küldendők. *Az iskolaszék.* 909 2—1

A veszkényi (Sopron m.) rom. kath. iskolához folyó év okt. 1-től, míg az osztálytanító egyéves katonai kötelezettségének eleget tesz, helyettesi állás hirdették. Fizetése: 800 kor. havi részletekben és lakás. Pályázhatnak férfiak *aug. 24-ig.* Kérvények az iskolaszék címére küldendők. 933 1—1

Az illmici (Moson m.) rom. kath. iskolához október 1-től számított 1 évig tartó helyettesítésre pályázhatnak tanítók és tanítónők *szept. 1-ig.* Fizetés 800 kor., két méter fa, lakás a legszükségesebb butorozattal. 931 1—2

Kalocsai érseki megye.

A keceli (Pest m.) rom. kath. iskolaszék egy ujonnan szervezett tanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalma a hitközség pénztárából évi 200 kor., természetbeni lakás vagy törvényes lakbér (mely fölött mindenkor az iskolaszék dönt), kert vagy 20 kor. kertillemény, államsegély után kezdő tanítónak 1000 kor., ha idősebb tanító választatnék meg, szolgálati éveinek megfelelő fizetékieskiegészítés államsegély útján fog kérelmezettetni. Kötelessége az iskolaszék által reá bízott bármely osztályt vezetni, a két V—VI. osztályban az egyházi éneket heti 2 órában tanítani, iskolai év alatt (*szept. 1.—jun. 30-ig*) vasárnap és ünnepnapokon a tanulók szentmiséjén orgonával az éneket vezetni illetve végezni és a kalocsavidéki tanítóegyesület rendes tagjává lenni. Állását 1913. *szept. 1-én* kell elfoglalnia, mely naptól fizetése is számítatik. A püspökkari rendszabályokban előírt okmányokkal felszerelt kérvények a keceli rom. kath. iskolaszékre címezve,

főt. *Novák Béla* soltvadkerti esperes, kerületi tanfelügyelő úr címére küldendők *aug. 20-ig. Szabó Árpád*, isksz. elnök. 926 1—1

Halálozás folytán üresedésbe jött *garai* róm. kath. tanítónői állásra pályázat hirdettek. Javadalma 1000 kor. és 300 kor. lakbérletmény a község pénztárából előleges havi részletekben. Kötelmei: az iskolaszék által kijelölendő osztály vezetése és a női kézimunka tanítása. Ismétlőiskolai oktatásért külön díj nem jár. Megválasztott tartozik a bajai róm. kath. tanítóegyletnek tagja lenni. Tannyelv magyar-német. Pályázati határidő *aug. 23.* Allását szept. 1. tartozik elfoglalni, mely napról fizetését élvezi. A kellően felszerelt kérvények a *garai* róm. kath. iskolaszékre címezve nt. *Bátszer István* kerületi esperes úrhoz *Gárára* (Bács megye) küldendők. 945 1—1

Bács megye *Kishegyes* községben a róm. kath. iskolánál lemondás folytán megüresedett férfitanítói állásra *aug. hó 24-ig* terjedő lejárattal pályázat hirdettek. Az állás javadalma: 1. Szabad lakás kerttel, 2. 11 kat. hold 872 □ öl szántóföld adóteherrel, mely jelenleg f. évi okt. 1-ig haszonbérbe ki van adva. 3. 400 kor. készpénz a politikai község pénztárából. 4. 15 p. m. búza megváltása fejében 120 kor. 5. 2 öl tűzifa megváltásában 60 kor. 6. 3 öl fűtőszalma, megváltva 30 koronával és fűtőszén. A megválasztott tartozik az állást f. év szept. 1-én elfoglalni és az iskolaszék által majd időnként kijelölendő osztályt vezetni, a kántort a plébános felhívására a templomban vagy a temetkezésnél kíségetni, az ismétlő iskolában beosztás szerint díjkövetelés nélkül működni. Köteles a bács-tiszavidéki néptanítók egyesületének tagjává lenni. Ha az állás előléptetés útján töltetik be, az így megüresedő szintén férfitanítói állomásra *aug. 24-ig* ugyancsak pályázat hirdettek a következő javadalmazással: 1. az egyháznál levő iskolai alaphól évi 400 kor. 2. A politikai község pénztárából évi 400 kor. 3. Lakbér, míg nőtlen a kerttelmennyel együtt évi 150 kor., ha megnősül 300 koronára emeltek. A fizetés kiegészítéséhez a már folyósított államszegély kérelmeztemi fog, ami bevárando lesz.

Ugyancsak *Kishegyesen* (Bács m.) a róm. kath. iskolánál ujonnan szervezett tanítónői állomásra *aug. 24-ig* terjedőleg pályázat hirdettek. Ezen új állás javadalma a következő: 1. Az itteni egyháznál kezelt iskolaalaphól évi 100 kor. 2. A politikai községtől 100 kor. Az 1913. évi XVI. t.-c. 4. §-ban megállapított összegig fizeték-kiegészítéshez államszegély 1000 kor. 4. Lakbér kerttelmennyel együtt 200 kor., melyet felerészben az egyházi iskolai alap, felerészben pedig a politikai község fizet. A kötelezettségek és feltételek — a kántori kiegészítő teendőket kivéve — ugyanazok, mint az első pályázatban, megjegyezve, hogy a leánykakat a női kézimunkára oktatni tartozik. A kellőleg felszerelt folyamodványok a *kishegyesi* róm. kath. iskolaszékre címezve főt. *Schall Ignác* ker. esperes urnál *Kossuthfalva* nyujtandók be. 895 1—1

Kunbaja bacsodrog megyei németajkú község róm. kath. tanítói állomásra pályázat hirdettek. Az állás javadalma: a) 744 kor. a község házipénztárából havi előleges részletekben, b) fizeték-kiegészítés államszegélyből a törvényes fizetés erejéig, c) a gazdasági ismétlőiskola vezetéséért évi 100 kor. a község házipénztárából havi előleges részletekben, d) természetben lakás, udvar kerttel. Kötelessége az iskolaszék által kijelölt osztályokat vezetni, a faiskolát kezelni. Köteles szümidőben pusztán az az időre esedékes stólailetmények fejében a kántort három héten át helyettesíteni s a kántort más alkalommal is, midőn fekvő beteg, két hétig ingyen helyettesíteni, azonfölül pedig, vagy más alkalommal csak megengedéssel melletti honorarium fejében. Végül a *bajavidéki* róm. kath. tanítóegyesületbe belépni. Allomását 1913. szept. 5-én foglalja el, mely időtől fizetése is esedékes. A folyamodványok *aug. 31-ig* ngos és főtiszt. *Klanszky Ferenc* jánosalmi apát-esperes úrhoz küldendők a *kunbajai* iskolaszékre címezve. A választás

orgonapróba előrebocsátása után szept. 3-án d. e. 10 órakor lesz. *Makay Gábor*, isksz. elnök. 912 1—1

Az *adai* (Bács m.) róm. kath. iskolaszék a szállási iskolához, a tanítónak katonai szolgálatra való bevonulása miatt, férfi vagy nő okl. helyettest keres. A tanév okt. 1-én kezdődik és május végén végződik, erre az időre fizetése a község pénztárából 800 kor. és lakás. Az ajánkozások *aug. 31-ig* bezárólag ft. *Latky József* plébános úr címére küldendők. 919 1—1

Kassai egyházmegye.

A *bélatanyai* (Zemplén m.) ujonnan alakított róm. kath. elemi népiskolához egy tanítói állásra *aug. 25-ig* pályázat hirdettek. Tanító nőtlen legyen. Javadalom 1200 kor. Allás szept. 15-én elfoglalando. Pályázók okmányait a nagykövesdi plébániahivatalhoz küldjék. 873 2—2

Kiskárna (Zemplén m.) ujonnan szervezett elemi iskola magyar-tótnyelvű tanítói állomására *szept. 1-ig* pályázat hirdettek. Fizetése 1200 kor. Új szabályszerű uri lakás. Másfélholdnyi kertbelsőség szántófölddel. Göröginyei róm. kath. plébániahivatal. *Blanár József*, isksz. elnök. 900 1—1

Felsőboskóc (Zemplén m.) ujonnan szervezett róm. kath. elemi iskola magyar-tótnyelvű tanítói állomására *szept. 1-re* pályázat hirdettek. Fizetése 1200 kor. Szabályszerű lakás, kert, nagy belsőség. Göröginye. *Blanár József*, plébános. 899 1—1

A *tarcali* (Zemplén m.) róm. kath. iskolához az 1913. tanévre helyettes tanító kerestetik. Javadalmazása havi 80 kor. és egyszobás lakás a legszükségesebb bútorokkal. Pályázhatnak okleveles tanítónők, vagy képezde végzetek is, de férfitanító, aki külön díjazás mellett a kántori teendőkben is segítkezhetik, előnyben részesül. A kérvények *augusztus végéig* a *tarcali* róm. kath. plébániai hivatalhoz küldendők s az állomás okt. 1-én elfoglalando. 916 1—1

Bodrogolaszi-i (Zemplén m.) róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdettek. Fizetése államszegéllyel 1200 kor. és stóla. Lakás: 3 szoba, konyha, kamara, kert. Pályázat határideje és választás napja *aug. 25.* Folyamodványok *Osztrovics Andor* róm. kath. lelkész címére küldendők *Bodrogolaszi*. Személyesen megjelenők előnyben részesülnek. 915 1—1

A *megyaszo* róm. kath. hitközség lemondás folytán megüresedett férfitanítói állásra pályázatot hirdet. Fizetése: hitközségtől 240 kor., a többi államszegély 1200 koronáig. Lakása a törvény követelményeinek megfelelő. Kötelessége a rendes osztatlan iskola vezetésén kívül vasárnap és ünnepnap délutánokon litániákat vezetni a leányegyház tagjaival. Pályázati véghatáridő *aug. 23.* Választás *aug. 24-én* délután 3 órakor a *megyaszo* róm. kath. iskolában. Kellően felszerelt pályázati kérvények *Petsár Gyula* róm. kath. plébános, isksz. elnökhöz *Monok* (Zemplén megye) küldendők. 913 1—1

Nagyvárad latin szert. egyházmegye.

Érsemjéni róm. kath. kántortanítói állásra pályázat: 61271/1600 hold szántóföld haszonélvezete. Készpénz 492 kor. 8 fillér a hitközségtől és a törvényes fizeték-kiegészítésfe már biztosított államszegély. Határidő *aug. 24.* Személyes megjelenés előnyös. Allás szept. 1-én elfoglalando. Kérvények *Szöke János* plébános *Ermihályfalva* küldendők. 825 2—2

Ujkigyós hitközség róm. kath. iskolaszéke pályázatot hirdet egy férfitanítói állásra. Javadalma: helyi járulék 100 kor. és működési idejének megfelelő, elvileg már engedélyezett államszegély; megfelelő lakás kerttel, esetleg lakásbér és kerttelmenny. Kötelessége amint a Rend-szabályokban elő van írva s ha az iskolaszék úgy határoz, az ismétlőiskolások oktatása. Pályázati határidő

aug. 27. Kellően felszerelt folyamodványok alulírott isk. elnökök küldendők. Ujkigyós (Békés m.), *Kordás Antal* isksz. elnök. 920 1—2

Nyitrai püspöki megye.

Felsőhidasí (Trencsén m., Vágbesztercze mellett) iskolások tanítói állásra pályázatot hirdet *aug. 20-ig*. Javadalma törvényes. Lakás és kert természetben. *Zsidék Antal* isksz. elnök. Egyházasnádas, u. p. Barossháza. 833 2—2

A predbosácai második tanítói állásra pályázat hirdetett. Javadalom: hitközségtől 153 kor., a többi államszegély, lakás, kert. Tót nyelv ismerete szükséges. Pályázati határidő *aug. 20*. Kérvények iskolászéki elnök címére *Bosócz (Trencsén m.)* küldendők. 854 2—2

A dulónfalui (Trencsén m.) államilag segélyezett róm. kath. iskolánál megüresedett tanító-tanítónői állomásra pályázat hirdetett. Jövedelem 1200 kor. kezdőfizetés; kvartély és tűzifa természetben. Pályázók oklevél másolatban is és működési bizonyítvánnyal felszerelt kérvényeket *Chocholas Bálint* poroszkai plébánoshoz *aug. hó 25-ig*, amikor a választás is meg fog történni, küldjék be. Tót nyelvet bíró pályázók előnyben részesülnek. 888 1—1

Trencsenfogasi róm. kath. iskolánál II-od tanítói állásra *aug. 24-ig* pályázat hirdetett. Fizetés: állami segély 400 kor., mely a törvény értelmében a megválasztott tanító ígéretéhez képest emeltemi fog. A hitközségtől 100 kor. Ezeken kívül 50 kor. személyi járandóság biztosított. Van szép lakása két szoba, konyha és kamra, 50 kor. mellékjövödelennel. *Hreska Pál*, isksz. elnök. Nótanítók is pályázhatnak. 918 1—1

A kaszásréti (Trencsén m.) róm. kath. osztályos népiskolához okl. magyarul-tótul beszélő tanítónőt keresek. Fizetése a hitközség részéről 100 kor., kertiletménye 20 kor., a többi az 1913. évi törvény értelmében. Lakása egy szoba s konyha, amíg új iskola föl nem épül. Pályázati határidő *szept. 14*. Felsővadás. *Májer Endre* isksz. elnök. 936 1—3

A visszhangí (Trencsén m.) róm. kath. tanítói állásra *aug. 25-ig* pályázatot hirdettek. Javadalom: községtől 150 kor., a többi államszegélyből, 20 kor. kertiletmény és megfelelő lakás. Tanítónók pályázhatnak. Plébániahivatali Trencsénpéterin. 932 1—1

Pannonhalmi főapátság.

Deakira (Pozsony m.) róm. kath. férfitanító kerestetik. Javadalma: 600 kor. a hitközségtől, többi államszegélyből. Törvényszerű lakbér. Kérvények *aug. 23-ig* iskolászékihez intézendők. 944 1—1

Pécsi egyházmegye.

Magyarszéken (Baranya m.) a róm. kath. osztálytanító önkéntes lett. Okt. 1-től helyettes kerestetik. Pályázhat férfi, ki kántorságban segít, vagy nő, ki kézimunkát tanít. Fizetés 800 kor., lakás. Tannyelv magyar, előnyös a német bírása. Határidő *szept. 1*. *Iskolászek.* 897 1—1

Mecsekpölöskén (Baranya m.) a róm. kath. kántortanító önkéntes lett. Okt. 1-től helyettes kerestetik. Fizetés 800 kor., lakás, stóla. Kötelessége a mindennapos és ismétlők nevelése, tanítása. Templom nincs, litánia az iskolában. Tannyelv magyar, előnyös a német bírása. Határidő *szept. 10*. *Iskolászek.* 896 1—1

Tésényi (Baranya m.) róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdetett. Jövedelem: ismétlőiskolások oktatásáért 40 kor. Tandíjpótló államszegély 160 kor. Lélekpenz 40 kor. Természetben szolgáltatott buza-kukorica-borjárdandóság értéke 960 kor. 20 méter kemény hasábfá

házhoz szállítva 175 kor. Egy hold 41 □ól rét 150 kor. Legeltetési jog 40 kor. Stóla 40 kor. Tisztán tanítói fizetés 1505 kor. Lakás két padlózott szoba, konyha, éléskamra, pince, sertésöl. 280 □ól kert. Kötelesség: mindennapi, ismétlőiskolások tanítása, vasár- és ünnepnapokon anyateplomba vezetése, ottlón délutáni litánia tartása, pécsegyházmezei róm. kath. tanítótestületbe belépés. Enekpróba *szept. 1*. választásig bármely ünnep- és vasárnapokon utiköltség megtérítése nélkül megkivánthatik. Kellően felszerelt kérvények 45 fillér bélyegjeggyel melléklésével plébániahivatalhoz Kisasszonyfa, u. p. Magyarecske (Baranya m.) küldendők. 929 1—1

A teveli (Tolna m.) róm. kath. iskolások az ujonnan szervezett V. tanítói állásra *f. hó 22-ig* pályázatot hirdet. Javadalma: egy bitorozott szoba, 120 kor. lak- s kertpótlék, a hitközségtől államszegélyvel 1200 kor. Kötelessége: a II. osztályt az állami s egyházi törvények szerint oktatni, nevelni, a kántoriakban szükség esetén díj nélkül segédkezni s a pécsegyházmezei tanítóegyletbe lépni. Tannyelv: magyar. Aki katonakötelezettégének eleget tett s a német nyelvben jártas, előnyben részesül. A kellőleg felszerelt kérvények az isksz. elnök címére küldendők. Az állás *szept. 1-én* elfoglalandó. 940 1—1

Székestehérvári egyházmegye.

A zsámbéki (Pest m.) róm. kath. elemi iskolánál osztálytanítói állásra *aug. 17-iki* határrappal pályázatot hirdettek. Fizetés a hitközségtől 800 kor., lakpénz 240 kor., kertválság 20 kor., államszegélyből 340 kor. Az illető köteles egy osztályt tanítani és az ismétlőköltségben is. Köteles továbbá a plébános utasítása szerint a kántoriakban segédkezni s ezért kap egy évre 100 kor. fizeteldíjat, mely azonban évről-évre utaltatik ki. Nemkülönben a temetéseknél az éneklésért járó díjakat élvezi. Választás *aug. 18. d. e. 10 órakor*. Személyes megjelenés próbaénekés és orgonálás miatt kötelező. A német nyelv tudása előnyt ad. Az utazási költségek nem lesznek megtérítve. Felszerelt kérvények *aug. 17-ig* hozzám küldendők. *Radnics Ferenc* plébános, iskolászéki elnök. 859 2—2

Helyettes tanító kerestetik nagymélt. gróf Zichy János úr timárpusztai róm. kath. iskolájához szeptember 15-től nyolc havi időtartamra. A tanító mosáson kívül teljes ellátást és havi 30 kor. fizetést kap. Ajánlatok az uradalmi felügyelőséghez küldendők be, Timárpuszta, u. p. Mór, Fejér m. 921 1—2

Pályázat a pusztáörsi (Fejér m., vasút áll. Sárbogárd) róm. kath. II-od tanítói állásra *aug. 30-ig*. Javadalma: 1000 kor. készpénz, 20 kor. kertválság, megfelelő korpótlék. Egy bitorozott szoba fűtés és világítással. Kötelessége a red bizott mindennapi és ismétlő osztályokban tanítani, a gyermekeket vallás-erkölcsös nevelésben és oktatásban részesíteni. Férfitanítók folyamodványai nagyméltóságú *gróf Zichy Aladár* úrhoz intézve a sárszentmihályi (Fejér m.) plébániahivatalhoz küldendők. Állás azonnal elfoglalandó. 903 1—2

Pusztavám (Fejér m.) községben egy évre helyettes kerestetik. Nótanítók is pályázhatnak *aug. 30-ig*. Javadalma havi 80 kor., lakás és 3 m. fa. Állás azonnal elfoglalandó. Pusztavámi plébániahivatal. 943 1—1

Szepesi püspöki megye.

Helivágása (u. p. Nagyhársas, Szepes m.) tót tanylevű népiskolájánál megüresedett kántortanítói állásra *aug. végéig* pályázatot hirdettek. Szabályszerű fizetés készpénzben havonta előre. Tözelőfa fölaprítva hazafuvaroztatik. *Móys László* isksz. elnök. 867 2—3

A szepesszentpáli (u. p. Szepesváralja) róm. kath. kántortanítói állásra pályázatot hirdetünk. Tót nyelv ismerete szükséges. Orgonálásban jártas tanítónók is pályázhatnak. Az *aug. hó 25-én* délelőtt megtartandó választáson önköltségen személyes megjelenést feltétlenül kérünk. *Iskolászek.* 817 2—2

Vanyovka róm. kath. iskolánál tanítói (tanítónői) pályázat hirdetik lakással és törvényes illetményekkel *aug. 23-ra*. Állás szept. 1-én elfoglalandó. *Dulya Ferenc*nök, u. p. Hrustin (Árva m.) 809 2—2

A szepesmátyásfalvai róm. kath. elemi népiskolánál miniszterileg engedélyezett II-od tanítói állásra *aug. 25-re* pályázat hirdetnek. Alapfizetés 220 kor. államsegéllyel. 1913. évi XVI. t.-c. 4 §-ában megállapított összegig kiegészítve. Természetbeni lakás, kis gyümölcskert, kertületmennyel kiegészítve. Kötelességei díjlevélben foglaltak. Pályázhatnak tanítók is. Felszerelt folyamodványok Iskolaszékre, p. Szepesfalva címzendők. Állás szept. 1-én elfoglalandó. *Iskolaszék*. 886 1—2

A «Népnevelő» 1912. évi 52. számában zárvárásztóki (Árva m.) völgyi tanítói állomásra hirdetett pályázat ideje meghosszabbították *aug. hó 31-ig*. 930 1—1

A ruszki róm. kath. kántortanítói állásra *aug. 26-ra* pályázat hirdetnek, választás délelőtti. Javadalom: vallásalap 105 kor., Grünvald-álp 346 kor., szántó föld és rét 13 hold, 30 kor., a földadót fizeti a tanító, a hitközségtől 6 hl. árpa 48 kor., Püha tűzifa 32 m., 96 kor., a polgári községtől 30 kor. Stóla és miscalapítvány 21 kor., a többi az 1913. XVI. t.-c. szerinti államsegély és korpótlék. Új lakás. Kötelességei díjlevélben, tanítás magyar-nemet. Kántori teendők német. Kérvények küldendők róm. kath. plébániahivatalhoz Ruszki (Szepes megye). *Iskolaszék*. 946 1—1

Szombathelyi egyházmegye.

A murahelyi róm. kath. iskolaszék az újonnan szervezett 2-ik tanítói állásra *aug. 24-ig* pályázatot hirdet. Jövedelme a hitközségtől: kétszobás lakás, konyha, 100 kor. és 20 kor. kertületmenny. Az 1913. évi XVI. t.-c.-ben biztosított többi fizetés államsegélyből. Állás szept. 1-én foglalandó el. Belatincz Zala m. *Zrinyi Károly*, plébános. 937 1—1

Váci egyházmegye.

Ö méltósága gr. Pallfy Pálné kókaújmajori róm. kath. magán elemi iskolájánál megüresedett tanítói állásra pályázat hirdetnek. Fizetés: évi 1200 kor., 8 m³ kemény tűzifa, 20 q. kőszén, házikert használata, lakás. Kötelessége díjlevélben, ismétlőiskola és vasárnap délutáni istentisztelet vezetése. Határidő *aug. 26*. Elfoglalandó szept. 1. Okmánymásokkal ellátott kérvények magrs. *dr. Prenoszil Iván* kir. tanácsos, jószágkormányzónak címezve *Radványi Béla* ker. tanfelügyelőhöz, Zámbock küldendők. 938 1—1

Szarvasgede fiókköztségben lemondás folytán megüresedett kántortanítói állásra *szept. 1-re* pályázat hirdetnek. Jövedelme: lakás (még felépül, községtől folyóévben 200, jövőre 240 kor. lakber) kerttel; 5 kat. hold szántó föld, 1580 □ öl rét, melyek 1918. okt. 1-ig 330 koronaért bérbé vannak adva; 90—95 pártól párber (1 véka rozs és 50 fillér) és stóla; községtől deputatum és tandíj váltságul 120 kor., 34 úrköbméter fa helyeit 220 kor., földmunkaváltság 86-10 kor.; államsegély (1000 koronaig) 110 kor., mely az új törvény értelmében emelkedik; végre Meskó-hagyatékából segélyképen 148 kor. Kötelessége: összes kántori teendők végzése, ostsütés, szükséges összeírások évenkénti elkészítése, összes mindennaposok és ismétlők tanítása, faiskola kezelése; tartozik mindenféle adókat és terheket fizetni. Próba-éneklés és választás *aug. 30-án* d. u. 2 órakor. Utikölt-rég nem térítetik meg. Eredeti okmányokkal felszerelt kérvények iskolaszékhez intézendők, de Jobbágyiba (Nógrád m.) küldendők *Bösz Emil* plébánoshoz. 935 1—2

Zagyvaszántói (Nógrád m., Lőrinczi filiális) róm. kath. kántortanítói állásra *aug. 24-ig* pályázat hirdetnek. A választás *aug. 26-án* d. e. 9 órakor lesz. Jövedelem: kétszobás lakás, konyha, kamra, istálló, padlás, 6 l. kert, 7 kat. hold és 320 □ öl föld (300 kor. évi bérért még 3 évre kiadva), 841 □ öl lucernáskert, párber és szolgálványok címén 800 kor., tanításért a községtől

150 kor., gazdasági iskola vezetéseért az államtól 100 kor., stóla körülbelül 200 kor., esetleges korpótlék államsegélyből. Kötelessége a kántori teendők végzése, a gazdasági ismétlő, egy vegyesosztályú mindennapi iskola és a faiskola vezetése és ostsütés. Kérvények *dr. Tóth Béla* plébános címére Lőrinczibe küldendők. 928 1—1

Veszprémi egyházmegye.

Gyulakeszi (Zala m.) róm. kath. iskolaszéke kántortanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalma: új lakás; 2 szoba, konyha, kamara, pince és melléképület; 400 □ öl házikert. Kézpénz 374-80 kor. Ingatlanból 2120 □ öl szántó föld bérértéke 60 kor., 1950 □ öl rét értéke 35 kor., 302 □ öl káposztáskert értéke 10 kor., legeltetési jog 15 kor. Párber 120 pár után 60 p. m. rozs értéke 300 kor., 5 öl tűzifa 80 kor. értékben. Szolgalmányok értéke 30 kor. és 2 szekér széna 40 kor., összesen 944-80 kor. Kiegészítés államsegélyből. Választás *aug. 21-én* d. e. 9 órakor fog megejteni, mely énekpróbaival van egybekötve s így személyes megjelenés kívánatik. Az állás szept. 1-én elfoglalandó. Kérvények róm. kath. iskolaszék, Gyulakeszi címre keretnek. 870 2—2

A tekenyei róm. kath. népiskolánál a II. tanítói (női) állásra pályázat hirdetnek. Községtől 400 kor., a többi államsegély, egy szoba a szükséges bútortattal, kert helyett tisztogatás és fűtés. «Gondviselés» intézetbe belépés kötelező. Kötelességei a díjlevélben. Kérvények *aug. 20-ig* a plébániahivatal címére, Tekenye u. p. Turje, (Zala m.) küldendők. Kántori oklevél szükséges férfiitanítóktól. 898 1—1

Csehbánya fiókköztség kántortanítói állomásra pályázat hirdetnek. Javadalmazása: földbirtokban, terményekben, szolgálványokban, kézpénzben, államsegéllyel 1200 kor., tisztességes lakás melléképületekkel, házikerttel. Kötelességei: az összes iskolaköteleseket a törvény értelmében tanítani, a kántori teendőket lelkiismeretesen végezni, a «Gondviselés» tagjává lenni. Kántorság németül végzetik. Választás *aug. 24-én*. Személyes bemutatkozás előnyös. Az állomás szept. 1-én elfoglalandó. Pályázatok a városi plébániára küldendők. 891 1—1

Urkut fiókköztség kántortanítói állomására a «Népnevelő» 19-ik számában közzétett pályázat *aug. 24-ig* meghosszabbították azon hozzáadással, hogy az iskola egy év leforgása alatt vagy államostiva lesz, vagy megtartja kath. jellegét, de mindkét esetben egy tanteremmel bővítve lesz. 892 1—1

A «Népnevelő» 28-ik számában hirdetett vindornya-fői kántortanítói állásra a pályázatot megismétli az iskolaszék. Választás *aug. 20-án*. 904 1—1

Pacsa (Zala m.) róm. kath. iskolaszéke az újonnan szervezett III-ik tanítói állásra pályázatot hirdet. Fizetése az 1913. évi XVI. t.-c. szerint. Pályázati határidő *aug. 23*. Kötelességei a díjlevélben. Csak férfiak pályázhatnak. Az állás szept. 1-én elfoglalandó. *Iskolaszék. Landi Ferenc* iskz. jegyző. 922 1—1

Koppánymegyeri róm. kath. iskolaszék tanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalma: természetbeni lakás, 1913. évi XVI. t.-c. szerinti fizetés. Kötelessége díjlevélben részletezve. Okleveles férfi- és nőtanítók pályázhatnak. Felszerelt kérvények *aug. 23-ig* a tabi róm. kath. plébániára keretnek. 923 1—1

A zalabéri róm. kath. elemi iskolához az 1913. 14. tanévre egy helvettes tanító kerestetik. Nők is pályázhatnak. Fizetése 800 kor. és egy butorozott szoba. Fűtésre fa. Kötelességei díjlevélben. Kérvények főt. *Osadinszki György* esperes-plébános úrhoz küldendők *aug. 31-ig*. Az állás szept. 6-án elfoglalandó. 927 1—1

Tanítópár állást keres magyar vagy tót nyelvű községben. Cím: Tanító. Garamtölmács. 831 2—3
Okleveles tanító állandó tanítói állást keres. *Bardócz Kálmán* Szászfalu, p. Nyujtód. 911 1—1

Melyik idősebb tanító legényembernek vagy özvegynek volna szüksége egy dolgos, hűséges háziasszonyra (gazdasszonyra).

Egy 30 év körüli leányt (tanító nővére) tudnék ajánlani, ki szerény igényű szorgalmas munkás, szolid nő, kinek némi vagyona is lesz. Bővebbet levelben. Cim: özz. *Havasi Sándorné Szil* (Sopron m.) poste restante. 885 1—1

Polgári iskolamegnyitás. A hegybányai róm. kath. kath. Pál Szent Vincéről nevezett Irgalmas-nővérek vezetése alatt levő, nyilvánossági joggal fölrüházott polgári leányiskola jövő, 1913—1914. tanévben I. és II. osztálynak megnyitásával kezdődik. A polgári leányiskola 40, 45 sőt 50 bennlakó növendéknek befogadására alkalmas, tiszta, egészséges, száraz, világos termekkel rendelkezik. Beiratkozni lehet akár bejáró, akár bennlakó, nyilvános (rendes), akár magántanulónak szept. 1-én, 2., 3., 4., 5-én, szept. 6-án (szombat) «Veni Sancte» után a legyeleji szabályok fölvétele. Szept. 8-án (hétfő) rendes előadások. Beiratási díj 0 kor. Egész évi tandíj 22 kor. Bennlakó növendékek egy, egy hónapi élelemzés, fűtés, lakás világítás szolgálatért fizetnek 16 forintot (32 koronát). Mosásért külön egész évre 20 koronát. Munkáruhá, minő más tárgyakat, hány darabot hozzon magával a tanuló, azt az intézet főnöknőjétől szóval vagy írásban tudhatja meg. Az iskolában zene (zongora) tanításért, hetenkint 3 óráért, egész hónapra fizet 12 koronát. Franciayelvi tanításért heti 2 óráért egész hónapra fizet 8 koronát. Orvos és orvosság külön fizetendők. *A polgári leányiskola igazgatósága.* 941 1—3

Mária énekeink legszebb gyöngyei, 100 szebbnél szebb ének díszes orgonakisérettel, 2 részben. Egy-egy rész 3 kor. együtt a kettő 5 kor 48 csinos és dallamos orgonadarab 2-40 kor.

Zámbó Károly kántor, Szeged.

Nyomtatványok

különösen nagyterjedelmű könyvek, vagy nagy példányszámban készíthető időszakai nyomdatermékek, folyóiratok, naptárak, árjegyzékek stb., valamint a legkényesebb igényeket kielégítő mű- és illusztráció-nyomások egy vagy több színben

gyorsan és olcsón készíttetnek

a DUPLEX-rendszerű legújabb amerikai eszedőgépekkel, betűöntődével, galvanoplasztikával, zinkographiával és nagyüzemi, versenyképes könyvkötéssel felszerelt, az idő szerint közel 400 munkást foglalkoztató

Stephaneum nyomda r. t.

a Szent-István-Társulat nyomdájában

Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. sz.

INTERNÁTUS.

A Szent Kereszt-ről címzett Irgalmas nővérek enyickel leánynevelő-intézetébe az 1913—14-iki tanévre bennlakó elemi iskolai növendékek meg fölvehetők. Teljes ellátás díja 30 korona. Bővebb fölvilágosítást szívesen nyújt a főnöknő. Enyickén (Abaujt. vm.), vasút. posta. táviró helyben. 884 2—3

Államsegély

kéréshez 16 nyomtatvány I. K. Lengyel Béla tanító Farkas-aszó (Szatmár m.) 818—1

A sikeres tanítás kelléke

a jó „tanesszköz“.

Ilyen a BODA-féle mechanikai számoló-szerkezet, mely Magyarországon 7226. sz. a. Németországban 58.339/1910. sz. a. szabadalmat nyert. Az elemi iskolák részére 152.342/1909. sz. a. miniszterleg engedélyezett 1000 koronával jutalmazott, díszoklevél és áll. éremmel kitüntetett, az Orsz. Kath. Tanács által 32/1910. sz. alatt engedélyezett, továbbá az összes állami iskolák használatára külön is engedélyezett legjobb számoló-szerkezet. Számos elismerő levél, hivatalos bírálat igazolja gyakorlati értékét. **Ára 45 korona.** Megrendelhető a Szent-István-Társulatnál Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28.

Vidéki szülők különös figyelmébe ajánlva!

N. Mária Oltalma Árvaház és Nevelőintézet Pozsonyban.

A Pozsonyban, a Mely-ut elején, közel a Marsal-vámhoz, a kis Kárpátok délkeleti lejtőjén, egészséges vidék ózondus levegőjében fekvő, a kor színvonalán álló, minden tekintetben modern s a Pápai Szent Vincéről nevezett nővérek vezetése alatt álló

Mária Oltalma árvaház és nevelőintézetbe az 1913—14-iki tanévre, úgy mint eddig csekély havi díj fizetése mellett bennlakó növendékek, fiúk és leányok a vidékről is felvételnek.

A növendékek az intézet 6. osztályu nyilvánossági joggal fölrüházott elemi iskoláját látogatják; a leányok ezenkívül a munkaiskolában mindennemű kézimunkában, felhőnemi variálásban és szabásban s felsőruhák készítésében nyertek kiképzést. Gondos nevelés, állandó orvosi felügyelet. Prospektust kívánatra ingyen és bérmentve küld az intézet főnöknője. 883—2

Úrrá és hosszúéletűvé teszi

az I. osztálybeli tanítót a

SZEMLÉLTETŐ ABC

ÉS OLVASTATÓGÉP-

nek az olvasás-írás tanításánál való alkalmazása. Hatóságok által engedélyezve.

Ára: használati útmutatással 25 K.

KAPHATÓ:

509—5

ID. ÁRPÁSY JÁNOS

r. tanítónál Ada, Bács-Bodrogm.